

Na temelju članka 17. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“ broj: 4/99,15/01,10/03 i 18/11), članka 23. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/04, 50/07, 87/10) i članka 27. stavak 2. Statuta Grada Širokog Brijega („Službeni glasnik Grada Širokog Brijega“ broj: 1/16), Gradsko vijeće Široki Brijeg na ___ sjednici održanoj dana _____ godine, donijelo je:

ODLUKU
o provođenju Prostornog plana grada Širokog Brijega
za razdoblje od 2012. do 2032. godine

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Donosi se Prostorni plan Grada Širokog Brijega (u daljnjem tekstu: Plan) kao temeljni obvezujući dokument za regulaciju prostornog uređenja na cijelom teritoriju, ukupne površine od 387,60 km².

Članak 2.

- (1) Planom se, u skladu sa *Prostornim planom Županije Zapadnohercegovačke za period 2012.-2032.* (u daljnjem tekstu: *Županijski plan*) utvrđuje: temeljna organizacija prostora, korištenje i namjena površina, uvjeti i
- (2) e za smještaj gospodarskih, javnih i ostalih sadržaja u prostoru, uvjeti za smještaj infrastrukturnih sustava i objekata, zaštita prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti, mjere za unaprjeđivanje i zaštitu okoliša, područja s posebnim i drugim istaknutim obilježjima te mjere provedbe s obuhvatom prostorno-planske dokumentacije užih područja.

Članak 3.

(1) Dokumentacija Plana sadrži:

I. Prostornu osnovu plana sa prijedlogom koncepcije prostorne organizacije - tekstualni i grafički dio

a) Tekstualni dio Prostorne osnove sadrži četiri dijela:

1. Snimak i ocjena postojećeg stanja i problema u prostoru (analiza i ocjena mogućnosti daljnjeg razvoja);
2. Opći ciljevi prostornog razvoja;
3. Posebni ciljevi prostornog razvoja;
4. Osnovna koncepcija prostornog razvoja (smjernice planiranog prostornog razvoja);
5. Ranjivost prostora.

b) Grafički dio Prostorne osnove čini 9 kartografskih prikaza u mjerilu 1:25.000, na kojima je prikazano postojeće stanje u prostoru kao i koncepcija prostornog razvoja:

1. Korištenje i namjena prostora;
2. Sustav naselja;
3. Prometna infrastruktura;
4. Energetska mreža, pošta i telekomunikacije;
5. Vodno gospodarstvo, vodni resursi;
6. Mreža gospodarskih i društvenih djelatnosti;
7. Područja posebnih uvjeta i zaštita prirodne i kulturno-povijesne baštine;
8. Sintezni prikaz postojećeg stanja u prostornom uređenju i korištenju prostora;
9. Sintezni prikaz stanja u prostoru – prijedlog osnovne koncepcije prostornog razvoja.

II. Prostorni plan - tekstualni i grafički dio

a) Tekstualni dio Plana sadrži četiri dijela:

1. Opći i posebni ciljevi prostornog razvoja;
2. Projekcija prostornog razvoja;
3. Razvoj prostornih sustava;
4. Odluka o provođenju Prostornog plana.

- b) Grafički dio Prostornog plana čini ukupno 24. kartografska prikaza, izrađenih u mjerilu u mjerilu 1:25.000 i 1:10.000.
1. Sustav naselja;
 2. Mreža gospodarskih i društvenih djelatnosti;
 3. Korištenje i namjena površina;
 4. Infrastrukturalna mreža - promet;
 5. Infrastrukturalna mreža – energetika, pošta i telekomunikacije;
 6. Infrastrukturalna mreža - vodno gospodarstvo i vodni resursi;
 7. Zaštita prirodnog i kulturno-povijesnog naslijeđa;
 8. Područja posebnih uvjeta korištenja i zaštite prostora;
 9. Sintezni prikaz koncepcije prostornog razvoja.
 - 10-1. Građevinska zemljišta: Rujan;
 - 10-2. Građevinska zemljišta: Crne Lokve;
 - 10-3. Građevinska zemljišta: Gornja Britvica;
 - 10-4. Građevinska zemljišta: Donja Britvica, Izbično;
 - 10-5. Građevinska zemljišta: Donji Crnač;
 - 10-6. Građevinska zemljišta: Gornji Crnač;
 - 10-7. Građevinska zemljišta: Gornji Gradac;
 - 10-8. Građevinska zemljišta: Ljubotići, Kočerin, Privalj, Gornji Mamići;
 - 10-9. Građevinska zemljišta: Široki Brijeg, Dobrkovići;
 - 10-10. Građevinska zemljišta: Knešpolje, Donji Gradac, Grabova Draga, Dobrič;
 - 10-11. Građevinska zemljišta: Dužice;
 - 10-12. Građevinska zemljišta: Dužice, Rasno;
 - 10-13. Građevinska zemljišta: Čerigaj, Rasno, Buhovo, Turčinovići;
 - 10-14. Građevinska zemljišta: Uzarići, Jare, Biograci, Ljuti Dolac.

Članak 4.

- (1) Provedba Plana temelji se na odredbama ove Odluke, a sukladno svim uvjetima sadržanima u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana, koji predstavljaju cjelinu za tumačenje svih planskih postavki.

Članak 5.

- (1) Značenje pojmova upotrebljenih u ovoj Odluci je sljedeće:
- **Naselje** je izgrađen i funkcionalno objedinjen prostor na kojem su osigurani uvjeti za život, rad i zadovoljavanje zajedničkih potreba stanovnika. Naselja mogu imati karakter gradskog ili seoskog naselja.
 - **Naseljeno mjesto** je teritorijalna jedinica koja, po pravilu, obuhvaća jedno ili više naselja, sa područjem koje pripada tom naseljenom mjestu.
 - **Građevinsko zemljište** je neizgrađeno i izgrađeno zemljište u gradskim, mješovitim i seoskim naseljima, koje je prostornim i urbanističkim planovima namijenjeno za izgradnju građevina i druge zahvate u prostoru.
 - **Građevinsko zemljište naselja** je izgrađeno i neizgrađeno zemljište u naseljima, koje je odgovarajućim planovima namijenjeno za izgradnju objekata u skladu sa odredbama svih pozitivnih zakonskih propisa, a koje je određeno kao građevinsko zemljište sukladno propisima o građevinskom zemljištu.
 - **Ostalo građevinsko zemljište** je izgrađeno i neizgrađeno zemljište namijenjeno za izgradnju objekata u skladu sa odredbama svih pozitivnih zakonskih propisa, a koje se nalazi van zone građevinskog zemljišta naselja, odnosno van naselja, a koje je određeno kao ostalo građevinsko zemljište sukladno propisima o građevinskom zemljištu.
 - **Građevinska parcela** je površina zemljišta sa osiguranim pristupom na prometnu površinu, koja je planom ili na osnovu plana određena numerički i grafički i namijenjena za izgradnju, održavanje i redovitu uporabu jednog ili više objekata.
 - **Regulacijska linija** je planska linija, određena grafički i numerički, koja odvaja zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.
 - **Građevna linija** je planska linija, određena grafički i numerički planom ili na osnovu plana, koja predstavlja granicu do koje se objekt može graditi, ili na kojoj se mora graditi, odnosno liniju koju ne smije prijeći najistureniji dio objekta.
 - **Zaštitni pojas i zaštitna zona** su površine zemljišta, vodne površine ili zračni prostori, koji su određeni planom ili na osnovu plana, numerički i grafički i namijenjeni za zaštitu života i zdravlja ljudi, sigurnost objekata, površina ili prostora, u skladu sa prostorno-

planskom dokumentacijom, odredbama posebnih propisa, ili u skladu sa stručnim pravilima koja se primjenjuju u odgovarajućoj oblasti.

- **Javne površine** su zemljišne ili vodne površine koje su planom ili na osnovu plana određene numerički i grafički, ili samo grafički i namijenjene za obavljanje javnih funkcija, djelatnosti i aktivnosti i koje su kao takve dostupne na korištenje građanima.
- **Zelene i rekreacijske površine** podrazumijevaju: javne zelene površine (park-šume, parkovi, drvoredi, travnjaci, zelenilo uz prometnice i sl.), zelene zone, odnosno pojasevi, kojima se sprječava neplanirano širenje naselja i koje imaju različite rekreacijske i zaštitne namjene, zelene površine stambenih, odnosno urbanih cjelina, zelene površine posebne namjene (groblja, botanički i zooološki vrtovi i sl.), površine za rekreaciju i masovni sport na otvorenom prostoru (igrališta, izletišta, šetališta, sportski tereni, kupališta), zelene površine uz obale vodotokova i vodnih površina,
- **Javni interes** je kvalifikacija kojom se neko opće dobro u formi prirodne ili stvorene vrijednosti ili kao nematerijalna kategorija obilježava s ciljem davanja posebnog statusa koji omogućuje pristup, uporabu i korištenje od strane svih pripadnika zajednice na njihovu dobrobit,
- **Koeficijent izgrađenosti (kig)** je odnos tlocrtne površine svih objekata na građevinskoj parceli, uključujući krovne vijence, balkone, terase i sl. i ukupne površine građevinske parcele. Površine objekata ili dijelova objekata koji su potpuno ukopani u zemlju ne uračunavaju se u izgrađenost parcele.
- **Koeficijent iskorištenosti (kis)** je odnos ukupne bruto građevinske površine svih etaža objekata i ukupne površine građevinske parcele.
- **Odstojanje objekta od susjednog objekta i granice susjedne parcele** podrazumijeva potreban slobodni prostor oko objekta namijenjen za osiguranje nesmetanog održavanja objekta, njegovog osunčanja, osiguranja higijenskih uvjeta u objektu, poduzimanje mjera zaštite od požara i potresa i u odnosu na susjedni objekt ili parcelu.
- **Zgrada** je objekt čiju građevinsku cjelinu čine vodoravni i okomiti elementi, te krov (sa svim instalacijama i opremom), koji čine funkcionalnu cjelinu, a namijenjena je za stanovanje ili obavljanje određenih djelatnosti, funkcija.
- **Privremeni objekt** je objekt privremeno postavljen na lokaciji, bilo za potrebe gradilišta ili za organiziranje sajмова, javnih manifestacija, te za druge potrebe u skladu s planom (kiosci, telefonske govornice, ljetne terase, reklamni panoi i sl.)
- **Individualni stambeni objekt** je zgrada stambene namjene na posebnoj građevnoj parceli koja nema više od podruma i tri nadzemne etaže (uključujući i potkrovlje), građen kao slobodnostojeći ili dvojni objekt.
- **Individualni stambeno-poslovni objekt** je građevina stambene i poslovne namjene na posebnoj građevnoj parceli, maksimalne katnosti podrum i tri nadzemne etaže (uključujući i potkrovlje) od kojih se maksimalno 50% koristi za poslovne djelatnosti, pri čemu utjecaji na okoliš od poslovne djelatnosti moraju ostati u dopuštenim granicama za stambena naselja.
- **Višestambena (kolektivna zgrada)** je građevina, koja ima više od četiri stambene jedinice i katnost veću od Po+P+2, građena kao slobodnostojeći objekt ili kao lamelni objekti u nizu.
- **Višestambena (kolektivna) zgrada sa poslovnim sadržajima** je zgrada iz prethodnog stavka koja pored stambenih jedinica ima i poslovne sadržaje namijene primjerene stambenoj zoni, a koji zauzimaju ne više od 50% korisne površine zgrade.
- **Poslovni objekti** su objekti namijenjeni za obavljanje poslovnih, administrativnih, uslužnih, proizvodnih, skladišnih i opskrbnih djelatnosti, te objekti sportske, zdravstvene, socijalne građevine, građevine za potrebe poljoprivredne i šumarske djelatnosti, lov, ribolov, zaštitu okoliša i sl..
- **Infrastrukturne objekti** su infrastrukturne građevine i njihovi dijelovi (cestovne, vodoopskrbne, elektro i TK mreže, plinifikacija, GSM mreže, fotonaponski objekti-solari, vjetroelektrane, hidroelektrane i svi pripadajući dijelovi objekata infrastrukturnih sustava,
- **Građevine javne i društvene djelatnosti** su građevine namijenjene obavljanju djelatnosti u području društvenih djelatnosti (odgoja, obrazovanja, prosvjete, znanosti, kulture, sporta, zdravstva i socijalne skrbi), radu državnih tijela i organizacija tijela i organizacije lokalne i područne (regionalne) smouprave, pravnih osoba sa javnim ovlastima i udruga građana i vjerskih zajednica).
- **Objekti pod zaštitom** su zaštićeni spomenici kulturne i povijesne baštine, te objekti u obuhvatu parkova prirode, područja prirodne rijetkosti i izvanredne prirodne ljepote.

- **Pomoćna građevina** uključuje sve vrste građevina (garaže, trafostanice, spremišta, kotlovnice, bazeni, cisterne, itd.) koje opslužuju zgradu osnovne namjene, a s njom se nalaze na istoj građevinskoj parceli.
- **Samostojeća zgrada** je zgrada koja sa svih strana ima neizgrađeni prostor (vlastite građevinske parcele ili javnu površinu). Uz samostojeću građevinu može biti prislonjena samo pomoćna građevina.
- **Dvojna zgrada** je zgrada kojoj se jedno bočno pročelje nalazi na rubnoj međi građevinske parcele, a uz ostala pročelja je neizgrađeni prostor (vlastite građevinske parcele ili javna površina). Uz ovu građevinu može biti prislonjena pomoćna građevina.
- **Zgrada u nizu** je zgrada kojoj se dvije strane nalaze na međama građevinske parcele, a s drugih strana ima neizgrađeni prostor (vlastitu građevinsku parcelu ili javnu površinu), uz građevinu može biti prislonjena pomoćna građevina.
- **Visina građevine** podrazumijeva visinu mjerenu od najniže kote uređenog okolnog terena uz rub građevine do najviše kote krovne konstrukcije.
- **Podrum (Po)** je potpuno ukopani dio građevine čiji se prostor nalazi ispod prizemlja odnosno suterena.
- **Suteren (S)** je dio građevine čiji se prostor nalazi ispod prizemlja i ukopan je do 50% svoga volumena u konačno uređeni zaravnani teren uz pročelje građevine, sa najmanje jednim pročeljem izvana terena.
- **Prizemlje (P)** je dio građevine čiji se prostor nalazi neposredno na površini, odnosno najviše 1,5 metara iznad konačno uređenog i poravnatog terena mjereno na najnižoj točki uz pročelje građevine ili čiji se prostor nalazi iznad podruma i/ili suterena (ispod poda kata ili krova).
- **Kat (K)** je dio građevine čiji se prostor nalazi između dva poda iznad prizemlja.
- **Polukat ili međukat** je prostor koji se koristi u tehničkoj ili tehnološkoj funkciji osnovne namjene prostora.
- **Potkrovlje (Pk)** je dio građevine čiji se prostor nalazi iznad posljednje etaže, neposredno ispod krova, uređen za stanovanje ili poslovnu djelatnost.
- **Tavan** je prostor iznad posljednje etaže građevine, koji nije namijenjen za stanovanje ili poslovnu djelatnost, sa nadzidom do 0,60 m koji ne ulazi u katnost zgrade.
- **Tlocrtna površina (TP)** je površina prizemne etaže zgrade, mjerena u razini konačno zaravnatog i uređenog tla na njegovom najnižem dijelu uz pročelje zgrade.
- **Građevna (bruto) površina (GBP)** zgrade je zbroj površina mjerenih u razini podova svih dijelova zgrade (Po, S, Pr, K, Pk) uključivo sa površinama lođe, balkona i terasa određenih prema vanjskim mjerama obodnih zidova u koje se uračunavaju obloge, obzide, parapeti i ograde.

II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE

1. UVJETI ZA UTVRĐIVANJE NAMJENE POVRŠINA

Članak 6.

(1) Namjena površina utvrđena je sukladno dolje prikazanoj tablici:

Namjena	Boja u kartografskom prikazu		Površina (ha)
	izgrađeno	neizgrađeno	
Građevinsko zemljište	izgrađeno	neizgrađeno	
Stambena (mješovita) namjena	žuta	svijetlo žuta	4.681,64
Javna (društvena) namjena	crvena		32,23
Javne zelene površine	svjetlo zelena		26,13
Sportsko-rekreacijska namjena	zelena		4,71
Gospodarska namjena	ljubičasta	svijetlo ljubičasta	203,48
Groblje	tamno siva		14,56
Poljoprivredno zemljište			
Vrijedno poljoprivredno zemljište	svijetlo smeđa		3.059,26
Ostalo poljoprivredno zemljište	tamno smeđa		2.006,46
Šumsko zemljište			
Visoka šuma	tamno zelena		1.242,69
Izdanačka šuma	svjetlo zelena		6.431,97
Ostalo zemljište	bijela		21.059,41

Površine infrastrukturnih sustava	razno (ovisno o sustavu i prikazu)	2,36
--	------------------------------------	------

1.1. Građevinsko zemljište

Članak 7.

- (1) Građevinsko zemljište sastoji se od izgrađenog dijela, koji obuhvaća uređene površine sa postojećim objektima te neizgrađenog dijela, koji obuhvaća površine planirane za razvoj i širenje.
- (2) Građevinska zemljišta se prema načinu korištenja dijele na građevinska zemljišta naselja i ostala građevinska zemljišta.

Članak 8.

- (1) Na građevinskom zemljištu naselja primarna namjena površina su stambena (mješovita) i javna (društvena), a kao prateće namjene moguće su pojedinačne površine sportsko-rekreacijske, gospodarske i posebne namjene te groblja.
- (2) Građevine u funkciji stanovanja te javnih i društvenih djelatnosti u načelu se mogu graditi samo unutar građevinskog zemljišta naselja.

Članak 9.

- (1) Ostala građevinska zemljišta nalaze se izvan naselja i obuhvaćaju primarno površine gospodarske namjene unutar gospodarskih zona utvrđenih ovim Planom.
- (2) Izvan naselja se također mogu planirati ostala građevinska zemljišta za turističku, sportsko-rekreacijsku, posebnu namjenu i groblja.

Članak 10.

- (1) Na površinama stambene (mješovite) namjene se uz stambene građevine mogu graditi objekti i uređivati prostori za:
- javne i društvene sadržaje,
 - sport i rekreaciju,
 - ugostiteljstvo i turizam,
 - poslovne i trgovačke djelatnosti,
 - tihe i čiste proizvodne djelatnosti u funkciji obrta, zanatstva i poljoprivrede,
 - javne zelene površine,
 - javne garaže i parkirališta.
- (2) Na površinama stambene (mješovite) namjene ne mogu se planirati građevine i djelatnosti koje stvaranjem buke, zagađenja i preintenzivnog prometa ometaju stanovanje i život u naselju.

Članak 11.

- (1) Na površinama javne (društvene) namjene mogu se graditi građevine za slijedeće djelatnosti:
- upravne,
 - socijalne,
 - zdravstvene,
 - predškolske, školske, obrazovne i znanstvene,
 - kulturne,
 - vjerske,
 - ostale javne i društvene djelatnosti.
- (2) Na površinama javne i društvene namjene mogu se uređivati javne zelene površine te planirati građevine i objekti kao prateći sadržaji javnih i društvenih djelatnosti.

Članak 12.

- (1) Površine sportsko-rekreacijske namjene planiraju se za sportsko-rekreacijske objekte i terene.
- Na ovim se površinama također mogu uređivati javne i zaštitne zelene površine.

Članak 13.

- (1) Površine gospodarske namjene planiraju se za građevine, objekte i sklopove za:

- proizvodnu namjenu (industrijski, obrtnički i zanatski pogoni);
- poslovnu namjenu (poslovni, upravni, uredski, trgovački i uslužni sadržaji);
- komunalno-servisnu namjenu (građevine za obradu i gospodarenje otpadom, građevine obnovljivih izvora energije, ostale građevine za komunalne i infrastrukturne potrebe).

Članak 14.

- (1) Površine posebne namjene planiraju se za objekte od strateškog interesa za Županiju ili državu pod posebnim režimom koristenja.

Članak 15.

- (1) Površine groblja obuhvaćaju postojeća groblja i njihova proširenja.

Članak 16.

- (1) Granice svih građevinskih zemljišta utvrđene su i prikazane na kartografskim prikazima pod brojem 10 - „Građevinska zemljišta“, u mjerilu 1:10 000.

- (2) Prostorno-planskom dokumentacijom nižeg reda moguće je planirati i dodatna građevinska zemljišta gdje se za to ukaže potreba.

1.2. Poljoprivredna zemljišta

Članak 17.

- (1) Korištenje poljoprivrednog zemljišta utvrđuje se prema njegovoj bonitetnoj kategoriji, sukladno smjernicama definiranim Županijskim planom, kojim je poljoprivredno zemljište podijeljeno na vrijedne poljoprivredne površine i ostale poljoprivredne površine.

- (2) Na vrijednim poljoprivrednim površinama mogu se graditi samo građevine u funkciji infrastrukture i poljoprivredne građevine za vlastite potrebe.

- (3) Na ostalim poljoprivrednim površinama mogu se graditi građevine u funkciji infrastrukture, građevine za poljoprivrednu proizvodnju i agroturizma te građevine za potrebe istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, uz zadovoljavanje posebnih okolišnih uvjeta.

1.3. Šumska zemljišta

Članak 18.

- (1) Visoke šume utvrđuju se kao isključivo šumsko zemljište, koje valja čuvati od prenamjene i nastaviti ih koristiti u šumsko-gospodarske svrhe, kao i za zaštitu prostora, okoliša i prirode.

- (2) Izdanačke šume utvrđuju se kao šumsko zemljište, koje se treba očuvati, te kroz planirani uzgoj i rast pretvoriti u visoke šume, a iznimno se, gdje to ekonomski i ekološki interesi dopuštaju, mogu koristiti i za druge djelatnosti, koje neće trajno naštetiti njihovom šumarskom potencijalu.

- (3) U šumi i na šumskom zemljištu mogu se graditi samo građevine u funkciji gospodarenja šumama, a iznimno i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju, gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti i stočarstva te građevine infrastrukture, temeljem prethodnog odobrenja nadležnog županijskog tijela.

1.4. Ostalo zemljište

Članak 19.

- (1) Ostalo zemljište su sva područja, uključujući šume i šumska zemljišta u privatnom vlasništvu, koja nisu produktivna ni za šumarstvo ni za poljoprivredu, niti imaju ikakvu drugu prevladavajuću namjenu ili način korištenja. Ove se površine utvrđuju kao zemljišta koja će se prema potrebi privesti poljoprivrednoj ili šumskoj namjeni, odnosno koristiti za gospodarske, energetske i druge namjene.

1.5. Vodne površine

Članak 20.

- (1) Vodne površine su zemljišta trajno ili povremenim tokom prekrivena vodom, na kojima nema mogućnosti gradnje van funkcije vodnog gospodarstva ili vodozaštite.

1.6. Površine infrastrukturnih sustava

Članak 21.

(1) Površine infrastrukturnih sustava obuhvaćaju sve parcele, koridore i pojaseve postojećih i planiranih infrastrukturnih građevina i objekata. Ove površine presjecaju prostore svih ostalih namjena te se nalaze unutar i izvan naselja.

2. GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA ŽUPANIJU

Članak 22.

(1) Građevine od važnosti za Županiju definirane su zakonskim propisima iz oblasti prostornog uređenja i Županijskim planom, a uključuju sve objekte za koje Ministarstvo prostornog uređenja Županije Zapadnohercegovačke izdaje građevinsku dozvolu (u daljnjem tekstu: Županijsko ministarstvo).

3. UVJETI GRADNJE I UREĐENJA PROSTORA

Članak 23.

(1) Uvjeti za uređenje prostora, intenzitet i karakter gradnje na pojedinim područjima određuju se prema utvrđenom javnom interesu, potrebama i mogućnostima korisnika i drugim lokalnim ograničenjima, tako da se kroz dokumente prostornog uređenja mogu uvesti slijedeći režimi gradnje.

(2) Režim zabrane gradnje određuje se na područjima od značenja za budući razvoj na kojima se ne dopušta nikakva izgradnja, osim tekućeg održavanja i građevinskih zahvata s ciljem osiguranja temeljnih higijenskih uvjeta, promjene namjene unutar postojećih gabarita građevina, a samo iznimno se dopušta podizanje novih građevina i uređaja koji podržavaju postojeću funkciju tih područja (infrastruktura, opskrba naselja).

(3) Režim gradnje I. stupnja određuje se na:

- građevinskom zemljištu na kojem se planira gradnja, rekonstrukcija ili sanacija,
- na prostorima sa zaštićenom kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom,
- turističkim, sportskim, rekreacijskim i zdravstvenim područjima na kojima se planira gradnja,
- gospodarskim zonama većim od 5 ha za koje se uvjeti za odobravanje građenja utvrđuju na temelju regulacijskog plana, odnosno urbanističkog projekta,
- na manjim dijelovima užeg urbanog područja gradskog centara koje je već izgrađeno i na kome se ne predviđa intenzivna gradnja, rekonstrukcija ili sanacija, a za koje se uvjeti za odobravanje građenja utvrđuju na temelju urbanističkog projekta.

(4) Režim gradnje II. stupnja određuje se na područjima za koje se donosi urbanistički plan a za koja se uvjeti za odobravanje građenja utvrđuju na temelju prostornog plana, urbanističkog plana i plana parcelacije.

(5) Režim gradnje III. stupnja određuje se na područjima za koja se uvjeti za odobravanje građenja utvrđuju na temelju prostornog plana i plana parcelacije,

(6) Režim gradnje IV. stupnja određuje se na područjima za koja nije utvrđena obveza donošenja plana parcelacije a za koja se uvjeti za odobravanje gradnje vrše po postupku koji je utvrđen zakonom.

Članak 24.

(1) Gradnja objekata na građevinskom zemljištu moguća je samo na uređenim građevinskim parcelama s osiguranim pristupom na prometnu površinu i riješenom odvodnjom otpadnih voda.

(2) U neizgrađenim dijelovima građevinskog zemljišta bez definirane parcelacije za gradnju, komunalne infrastrukture ili prometne mreže potrebno je postupno privoditi prostor namjeni kroz mjere uređenja zemljišta i opremanja površina infrastrukturom.

Članak 25.

(1) Udaljenost građevina od granica građevinske parcele načelno treba iznositi polovicu visine te građevine, a kod niskih objekata (do tri nadzemne etaže) minimalno 3 m. Kod dvojnih zgrada i zgrada u nizu, moguća je gradnja na granici građevinske parcele.

(2) Ulično pročelje građevine načelno treba biti udaljeno od regulacijske linije najmanje 5 m, a prostor između građevine i javne prometne površine treba hortikulturalno urediti. U urbanom području gradskog centra dopušta se gradnja i na regulacijskoj liniji, sukladno lokalnim uvjetima i prostorno planskoj dokumentaciji nižeg reda.

Članak 26.

- (1) Na svakoj građevinskoj parceli može se graditi samo jedna građevina osnovne namjene te jedna ili više pomoćnih građevina koje joj služe.
- (2) Pomoćne građevine ne mogu se graditi ukoliko na građevinskoj parceli već ne postoji ili se paralelno s njima gradi građevina osnovne namjene.
- (3) Pomoćne građevine u načelu treba locirati iza građevine osnovne namjene, u stražnjem dijelu građevinske parcele, ili prislonjene uz građevinu osnovne namjene, prislonjene uz bočna pročelja. Garaže se mogu graditi i ispred građevine osnovne namjene, u prostoru predvrta između građevinske i regulacijske linije.

Članak 27.

- (1) Prilikom gradnje na građevinskoj parceli, treba težiti očuvanju prirodne konfiguracije terena gdje god je to moguće. U slučaju kosog terena, isti je potrebno urediti kaskadno, sa potpornim zidovima visine ne veće od 2 m.
- (2) Teren oko građevine, potporne zidove i terase, kao i krovne plohe svih objekata na parceli, potrebno je izvesti tako da se odvodnja oborinskih voda riješi na vlastitoj parceli, a ne na štetu susjednog zemljišta i susjednih građevina.
- (3) U starim dijelovima naselja s vrijednim arhitektonskim građevinama i sklopovima potrebno je koristiti građevinske materijale karakteristične za tu sredinu, te oblikovati nove građevine tako da veličinom i izgledom bude u skladu s krajobrazom.

Članak 28.

- (1) U građevinskim zemljištima naselja, na javnim i zelenim površinama, moguće je, sukladno lokalnim uvjetima i odlukama gradskih ili mjesnih tijela, smještati privremene i montažne građevine kao što su kiosci, stajališta, štandovi, terase, tribine, itd.

3.1. Gradnja i uređenje naselja**Članak 29.**

- (1) Na prostoru Grada Širokog Brijega sada postoje 34 naseljena mjesta za koja su definirana građevinska zemljišta ovisno o njihovoj veličini, centralitetu i položaju, sukladno dolje prikazanoj tablici:

Kategorija	br.	Naseljeno mjesto	Građevinsko područje (ha)
Centar Grada	1.	Široki Brijeg	1.362,69
Okolna naselja centra Grada koja čine jedinstveno urbano područje	2.	Trn	
	3.	Oklaji	
	4.	Lise	
	5.	Mokro	
Sekundarni centri	6.	Kočerin	279,73
	7.	Knešpolje	270,23
	8.	Uzarići	404,09
	9.	Jare	135,61
	10.	Biograci	116,59
	11.	Ljuti Dolac	309,01
Tercijarni centri	12.	Buhovo	228,97
	13.	Rasno	121,09
	14.	Dužice	273,11
	15.	Izbično	22,60
	16.	Donji Crnač	143,28
Ostala naselja	17.	Rujan	19,66
	18.	Crne Lokve	39,82
	19.	Gornja Britvica	21,26
	20.	Donja Britvica	20,78
	21.	Ljubotići	19,61
	22.	Dobrkovići	92,05
	23.	Gornji Crnač	64,21

	24.	Gornji Gradac	44,18
	25.	Donji Gradac	155,34
	26.	Grabova Draga	109,89
	27.	Dobrič	213,08
	28.	Turčinovići	158,89
	29.	Čerigaj	45,37
	30.	Privalj	93,24
	31.	Gornji Mamići	57,02
	32.	Docci	7,42
	33.	Podvranić	32,17
	34.	Podkraj	55,40
Ukupno		34 naseljena mjesta	5.059,66

Članak 30.

(1) Građevinska zemljišta naselja obzirom na intenzitet izgrađenosti i način korištenja dijele se na: urbana područja, mješovita područja i ruralna područja.

Članak 31.

(1) U urbanom području planira se najintenzivnija izgradnja i širenje naselja, najveća gustoća stanovništva i koncentracija djelatnosti, s konačnim ciljem jačanja gradskog karaktera ove aglomeracije. Veću gustoću izgradnje i sadržaja treba kompenzirati planiranjem i uređenjem adekvatne količine javnih, otvorenih, parkovnih i rekreacijskih površina.

(2) Urbano područje obuhvaća centar grada Širokog Brijega, te dijelove okolnih naseljenih mjesta Trn, Oklaji, Lise i Mokro koji s njime čine jedinstvenu urbanu cjelinu.

(3) Osnovni parametri za formiranje građevinskih parcela, izgradnju, veličinu i oblik građevina u urbanom području Širokog Brijega su slijedeći:

Parametri za uvjete gradnje: URBANO PODRUČJE		Vrsta građevine		
		Stambena	Gospodarska (poslovna)	Javna
min. površina građevinske parcele	samostojeća	300 m ²	800 m ²	1.000 m ²
	dvojna	250 m ²	600 m ²	/
	u nizu	200 m ²	/	/
max. koeficijent izgrađenosti (k _{ig})		0,5	0,5	0,4
max. koeficijent iskorištenost (k _{is})		2,5	2,5	2,0
max. broj etaža		Po+S+P+5 ili Po+S+P+4+Pk	Po+S+P+5	Po+S+P+4
max. ukupna visina izgradnje		21,0 m	21,0 m	21,0 m

Članak 32.

(1) U mješovitim područjima planira se linearna izgradnja i širenje naselja duž glavnih prometnih tokova, s ciljem povezivanja pojedinih segmenata naselja u jedinstvene cjeline, uz istovremeno ograničavanje transverzalnog širenja izgradnje dublje u krajolik. Srednju gustoću stanovništva i rahliju koncentraciju izgradnje na ovim površinama treba postići preferiranjem stambene i mješovite namjene prostora.

(2) Mješovita područja obuhvaćaju:

- naseljeno mjesto Donji Crnač;
- linearnu aglomeraciju Knešpolje-Dobrič prema Mostaru;
- linearnu aglomeraciju Uzarići-Jare-Biograci-Ljuti-Dolac duž Mostarskog Blata;
- naseljeno mjesto Buhovo;
- naseljeno mjesto Rasno;
- naseljeno mjesto Dužice;
- linearnu aglomeraciju Podkraj-Kočerin-Ljubotići;
- dijelove naseljenog mjesta Mokro.

(3) Osnovni parametri za formiranje građevinskih parcela, izgradnju, veličinu i oblik građevina u mješovitim područjima su slijedeći:

Parametri za uvjete gradnje: MJEŠOVITA PODRUČJA	Vrsta građevine		
	Stambena	Gospodarska (poslovna)	Javna

min. površina građevinske parcele	samostojeća	400 m ²	1.000 m ²	1.500 m ²
	dvojna	350 m ²	/	/
	u nizu	300 m ²	/	/
max. koeficijent izgrađenosti (k _{ig})		0,5	0,4	0,3
max. koeficijent iskorištenost (k _{is})		2,0	1,6	1,2
max. broj etaža		Po+S+P+3 ili Po+S+P+2+Pk	Po+S+P+3	Po+P+2
max. ukupna visina izgradnje		15,0 m	15,0 m	15,0 m

Članak 33.

(1) U ruralnim područjima planira se zadržavanje postojećih seoskih naselja niskog centraliteta i niske gustoće stanovništva, s vrlo malim udjelom javno-društvenih sadržaja i gospodarskih kapaciteta, koja se uglavnom nalaze udaljena od značajnijih prometnih tokova. Ovi prostori tradicionalno su orijentirani stanovanju s pratećim poljoprivrednim djelatnostima i njihov potencijal leži u daljnjem razvoju poljoprivrednih djelatnosti i agroturizma.

(2) Ruralna područja obuhvaćaju:

- naseljeno mjesto Rujan;
- naseljeno mjesto Crne Lokve;
- naseljeno mjesto Britvica s naseljima Gornja i Donja Britvica;
- naseljeno mjesto Izbično;
- dijelove naseljenog mjesta Donji Crnač izvan mješovite zone Donjeg Crnača;
- naseljeno mjesto Gradac s naseljima Donji Gradac i Gornji Gradac;
- naseljeno mjesto Grabova Draga;
- naseljeno mjesto Turčinovići;
- dio naseljenog mjesta Mokro južno od mješovite zone Mokro;
- dijelove naseljenog mjesta Rasno izvan mješovite zone Rasno;
- dijelove naseljenog mjesta Dužice izvan mješovite zone Dužice;
- naseljeno mjesto Privalj;
- dijelove naseljenog mjesta Ljubotići i Kočerin izvan linearnog poteza mješovite zone Podkraj-Kočerin-Ljubotići;
- naseljeno mjesto Gornji Mamići;
- naseljeno mjesto Dobrkovići;
- dijelove naseljenog mjesta Oklaji izvan urbanog područja Širokog Brijega.

(3) Osnovni parametri za formiranje građevinskih parcela, izgradnju, veličinu i oblik građevina u ruralnim područjima su slijedeći:

Parametri za uvjete gradnje: RURALNA PODRUČJA		Vrsta građevine		
		Stambena	Poljoprivredna (agroturizam)	Poljoprivredna (farma)
min. površina građevinske parcele	samostojeća	400 m ²	2.000 m ²	5.000 m ²
max. koeficijent izgrađenosti (k _{ig})		0,3	0,2	0,1
max. koeficijent iskorištenost (k _{is})		1,2	0,3	0,2
max. broj etaža		Po+S+P+2 ili Po+S+P+1+Pk	Po+P+1 ili Po+P+Pk	Po+P+1 ili Po+P+Pk
max. ukupna visina izgradnje		12,0 m	10,0 m	8,0 m

3.2. Gradnja i uređenje izvan naselja**Članak 34.**

(1) Izvan naselja mogu se smještati izdvojene zone za ostala građevinska zemljišta gospodarske, turističke i sportsko-rekreacijske namjene.

Članak 35.

- (1) Izvan građevinskih zemljišta mogu se prema potrebi locirati slijedeći zahvati u prostoru:
- infrastrukturne građevine i objekti:
 - sustavi prometa, telekomunikacije, elektroenergetike, plinoposkrbe, vodoposkrbe i odvodnje,
 - energetske objekti (hidroelektrane, vjetroelektrane, solarne elektrane, itd.),
 - građevine za zbrinjavanje, upravljanje i recikliranje otpadom;

- građevine i objekti za eksploataciju mineralnih sirovina;
 - poljoprivredne građevine i objekti:
 - poljoprivredne građevine za vlastite potrebe (vinski podrumi, poljske kućice, ostave, spremišta),
 - građevine za poljoprivrednu proizvodnju ili agroturizam,
 - tovališta (farme);
 - građevine za gospodarenje šumama;
 - pojedinačne građevine za rekreaciju i turizam:
 - lovački i planinarski domovi,
 - objekti za sportove u prirodi (konjički sportovi, vodeni sportovi, ekstremni sportovi, planinarenje, itd.),
 - pješačke i biciklističke staze,
 - vidikovci i odmorišta,
 - vinske ceste;
 - groblja;
 - vjerske građevine i objekti:
 - crkve i samostani,
 - kapelice i raspela,
 - križni putovi.
- (2) Izvan građevinskog zemljišta obvezno treba sprječavati:
- formiranje naselja, ulica i skupina građevinskih parcela,
 - zauzimanje vrijednih poljoprivrednih zemljišta,
 - izgradnju na infrastrukturnim koridorima, poplavnim područjima, klizištima i drugim neprimjerenim površinama,
 - degradaciju prostora vrijednih prirodnih i kulturno-povijesnih krajobraza.
- (3) Građenje izvan građevinskog zemljišta je moguće na područjima manjih tradicionalnih naselja – zaseoka ili pojedinačnih stambeno-poljoprivrednih gospodarstava ukoliko postoji potreba da se izgrađene strukture revitaliziraju, adaptiraju, rekonstruiraju ili u manjem opsegu dograđuju.
- (4) Građenje izvan građevinskog zemljišta mora biti uklopljeno u krajobraz tako da se:
- očuva kakvoća i cjelovitost poljoprivrednog i šumskog zemljišta,
 - očuva prirodni prostor pogodan za rekreaciju, a građenje usmjeri na predjele koji nisu pogodni za rekreaciju,
 - očuvaju kvalitetni i vrijedni vidici,
 - osigura što veća površina građevne čestice, a što manja površina građevina i objekata,
 - osigura sva potrebna infrastruktura, te sukladno posebnim propisima riješi odvodnja, pročišćavanje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada.

4. UVJETI SMJEŠTAJA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI

Članak 36.

- (1) Planom se omogućuje smještaj gospodarskih djelatnosti u:
- naseljima
 - gospodarskim zonama izvan naselja
 - izvan građevinskih zemljišta za pojedine gospodarske djelatnosti koje to zahtijevaju (poljoprivreda, šumarstvo, eksploatacija mineralnih sirovina).

4.1. Gospodarske djelatnosti u naseljima

Članak 37.

- (1) U naseljima se mogu smještati poslovne, trgovačke i ugostiteljsko-turističke djelatnosti te tihe i čiste proizvodne djelatnosti u funkciji obrta, zanatstva i poljoprivrede.
- (2) Gospodarske djelatnosti u naseljima mogu se smještati u prostorima unutar građevina drugih namjena, kao pomoćne građevine na građevnoj parceli druge namjene, ili kao zasebne građevine na vlastitoj građevinskoj parceli.
- (3) Gospodarske građevine u naseljima ne smiju svojim smještajem, veličinom i djelatnošću ometati stanovanje i kvalitetu život u naselju, iziskivati poseban režim prometa, stvarati buku i zagađivati okoliš.

4.2. Gospodarske zone izvan naselja

Članak 38.

(1) Na prostoru Grada Široki Brijeg definirana su građevinska zemljišta izdvojene namjene za postojeće gospodarske zone na slijedećim lokacijama:

Oznaka	Lokacija	Gospodarska zona	Građevinsko zemljište (ha)
I	Trn	Gospodarska zona Trn	(56,64)* 120,90
II	Lise	Gospodarska zona Pecara	20,14
III	Knešpolje	Gospodarska zona Kamenolom Knešpolje	35,65
IV	Buhovo	Gospodarska zona Buhovo	13,16
V	Dužice	Gospodarska zona Dužice	8,39
VI	Kočerin	Gospodarska zona Kraljica	40,32
VII	Privalj	Gospodarska zona Osoje	19,74
Ukupno		(7 gospodarskih zona)	(194,04)* 258,30

* dio GZ Trn koji se odnosi samo na gospodarsku namjenu unutar cjelovite zone

Članak 39.

(1) U gospodarskim zonama moguć je smještaj slijedećih građevina:

- proizvodne namjene (industrijski, obrtnički i zanatski pogoni)
- poslovne namjene (poslovni, upravni, uredski, trgovački i uslužni sadržaji)
- komunalno-servisnih građevina (građevine za obradu i gospodarenje otpadom, građevine obnovljivih izvora energije, ostale građevine za druge komunalne djelatnosti),
- pomoćnih građevina i pratećih sadržaja funkcionalno vezanih uz prethodne tri namjene.

Članak 40.

(1) Osnovni parametri za formiranje građevinskih parcela, izgradnju, veličinu i oblik građevina u gospodarskim zonama su slijedeći:

Parametri za uvjete gradnje: GOSPODARSKE ZONE		Vrsta građevine	
		Gospodarska (proizvodna)	Gospodarska (poslovna)
min. površina građevne čestice	samostojeća	1.000 m ²	800 m ²
max. koeficijent izgrađenosti (k _{ig})		0,4	0,4
max. koeficijent iskorištenost (k _{is})		1,2	2,5
max. broj etaža		Po+P+2	Po+P+4
max. visina		15,0 m	18,0 m

(2) Građevinska parcela u gospodarskoj zoni mora imati priključak na javnu prometnu površinu širine minimalno 5,5 m, mogućnost spajanja na svu potrebnu komunalnu infrastrukturu, te osiguran osiguran odgovarajući prostor za parkiranje vozila sukladno normativima propisanim ovom Odlukom.

(3) Najmanja udaljenost građevine od međa građevinske parcele iznosi pola visine građevine, a ne manje od 5,0 m. U međuprostoru do ruba parcele potrebno je osigurati pojas zaštitnog zelenila širine najmanje 5,0 m.

(4) Visina gospodarskih građevina mora biti u skladu s namjenom i funkcijom građevine te tehnologijom proizvodnog procesa. U ukupnu visinu građevine ne računavaju tehnološki uvjetovani dijelovi građevine (dimnjaci, antene, itd.).

(5) Do izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda obvezna je izgradnja vlastite kanalizacijske mreže s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Članak 41.

(1) Prostorno-planskom dokumentacijom nižeg reda mogu se planirati i dodatne izdvojene zone drugih namjena (turizam, rekreacija, poljoprivreda) na lokacijama načelno prikazanim na kartografskom prikazu br. 2. - *Mreža gospodarskih i društvenih djelatnosti*.

4.3. Gospodarske djelatnosti na poljoprivrednom zemljištu**Članak 42.**

(1) Građevine u funkciji poljoprivrede su:

- farme,

- građevine za poljoprivrednu proizvodnju ili agroturizam,
- poljoprivredne građevine za vlastite potrebe.

Članak 43.

(1) Farma je funkcionalno povezana grupa građevina u funkciji poljoprivredne proizvodnje, na kojoj se uzgaja najmanje 15 uvjetnih grla.

(2) Farme se mogu graditi isključivo na poljoprivrednom zemljištu, u ruralnim područjima građevinskih područja naselja i u gospodarskim zonama izvan naselja, na parceli od minimalno 5.000 m².

(3) Minimalni broj uvjetnih grla temeljem kojeg se može dozvoliti izgradnja objekata (farme) za uzgoj stoke iznosi 15 uvjetnih grla. Uvjetnim grlom podrazumijeva se grlo težine 500 kg (krava, steona junica) i obilježava koeficijentom 1. Sve vrste stoke svode se na uvjetna grla primjenom koeficijenta:

Vrsta stoke:	Koeficijent	Broj grla
- krava, steona junica	1,00	15
- bik	1,50	10
- vol	1,20	13
- junad 1-2 god.	0,70	22
- junad 6-12 mjeseci	0,50	30
- telad	0,25	60
- krmača + prasad	0,055	273
- tovne svinje do 6 mjeseci	0,25	60
- mlade svinje 2-6 mjeseci	0,13	115
- teški konji	1,20	13
- srednji teški konji	1,00	15
- laki konji	0,80	19
- ždrebad	0,75	20
- ovce, ovnovi, koze i jarci	0,10	150
- janjad i jarad	0,05	300
- toвна perad	0,006	2500
- nesilice	0,008	1875

(4) Objekti (farme) za intenzivnu stočarsku i peradarsku proizvodnju moraju biti odgovarajuće udaljeni od građevinskih područja naselja da se spriječe negativni utjecaji. Najmanje udaljenosti od građevinskih područja naselja i cest, prema broju uvjetnih grla su:

Broj uvjetnih grla	Minimalne udaljenosti			
	od građ. područja (m)	od brze i magistralne ceste (m)	od regionalne ceste (m)	od lokalne ceste (m)
15-20	50	50	30	20
21-100	100	100	50	30
101-300	200	150	80	50
301 i više	400	200	100	50

Članak 44.

(1) Građevine za poljoprivrednu proizvodnju i agroturizam mogu se graditi za potrebe registriranog poljoprivrednog gospodarstva.

(2) Ove građevine mogu se graditi na poljoprivrednom zemljištu i u građevinskim zemljištima naselja izvan urbanog područja, na parceli od najmanje 2.000 m².

Članak 45.

(1) Poljoprivredne građevine za vlastite potrebe mogu se graditi na poljoprivrednom zemljištu i u građevinskim zemljištima naselja izvan urbanog područja, na parceli od najmanje 1.000 m².

(2) Ove građevine mogu imati tlocrtnu površinu od maksimalno 150 m², maksimalnu visinu od 8 m i maksimalno dvije etaže (P+1 ili P+Pk).

Članak 46.

(1) Staklenici ili plastenici su objekti lagane montažne konstrukcije koji se zbog svog privremenog karaktera mogu postavljati na poljoprivrednom zemljištu i na neizgrađenom građevinskom zemljištu, do privođenja potonjeg svojoj namjeni.

4.4. Gospodarske djelatnosti na šumskom zemljištu**Članak 47.**

(1) U šumi i na šumskom zemljištu načelno se mogu graditi samo građevine u funkciji gospodarenja šumama.

(2) Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine namijenjene za turizam, sport i rekreaciju, poljoprivredne građevine te infrastrukturne građevine, na osnovi prethodnog odobrenja nadležnog ministarstva, sukladno pozitivnim zakonima iz oblasti šumarstva, a uz zadovoljavanje posebnih okolišnih uvjeta.

(3) Planinarske i lovačke domove moguće je graditi maksimalne tlocrtne bruto površine do 200 m², s maksimalnom katnošću Po+P+Pk, odnosno najviše 8,0 m visine. Ove je građevine obvezno podizati izvan građevinskih zemljišta, na šumskom ili ostalom zemljištu.

(3) Na šumskom zemljištu mogu se obavljati radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina te izgradnja građevina i infrastrukture, pod uvjetom prethodne izrade cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju utjecaja na okoliš kojima se potvrđuje opravdanost. Nadležno ministarstvo daje prethodno odobrenje kao uvjet za odobravanje navedenih radova.

(4) Prilikom građenja dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu koje će zbog toga biti trajno posjednuto ili čija će vegetacija biti uništena, potrebno je obaviti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta koji odredi nadležna šumska uprava, ili uplatiti zakonom predviđenu naknadu.

4.5. Eksploatacija mineralnih sirovina**Članak 48.**

(1) Izvan građevinskih zemljišta, a sukladno zakonskoj regulativi koja definira navedene oblasti mogu se locirati gospodarski sadržaji u funkciji eksploatacije mineralnih sirovina.

(2) Postojeći i planirani zahvati eksploatacije mineralnih sirovina posebno se moraju uskladiti sa susjednim prostorom i u odnosu na zahtjeve zaštite okoliša.

Članak 49.

(1) Uvjeti za utvrđivanje eksploatacijskih polja definirani su u Županijskom planu.

(2) Nova eksploatacijska polja određivat će se na najmanje vizualno osjetljivim lokacijama, uzimajući u obzir potencijalnost prostora po vrstama mineralnih sirovina, prijedloge gospodarenja, te moguće načine sanacije tijekom korištenja i nakon zatvaranja eksploatacijskih polja, odnosno uređenja prenamjenom napuštenih polja.

- ne smiju biti na mjestima gdje postoji mogućnost ugrožavanja podzemnih voda,
- mora biti na minimalnoj udaljenosti 100 m od naselja, ugostiteljsko-turističkih, športskih, rekreacijskih športsko-rekreativnih i zaštićenih područja,
- ne smije ugrožavati krajobrazne vrijednosti (prirodne i kultivirane),
- ne smije se nalaziti u zaštićenim područjima,
- zabrana i istraživanje mineralnih sirovina u blizini speleoloških objekata i na područjima predviđenih za zaštitu,
- mora se odrediti siguran pristup javnim cestama,
- transport sirovine ako za to postoje mogućnosti predvidjeti izvan područja naselja.

(3) Ne mogu se otvarati nova eksploatacijska polja osim onih označenih u grafičkom prikazu br. 8. Područja posebnih uvjeta korištenja i zaštite prostora;

(4) Postojeća eksploatacijska polja mogu se koristiti (proširivati) u skladu s propisanim uvjetima, a dijelove i cjeline koji se napuštaju i zatvaraju potrebno je sanirati, revitalizirati ili prenamijeniti prema dokumentaciji za sanaciju izrađenoj na načelima zaštite okoliša.

(5) Sanacijom će se područje eksploatacija ozeleniti autohtonom vegetacijom i oklopiti u okolni krajobraz.

(6) Sanacija ovisno o tipu eksploatacije i vrsti mineralne sirovine koja se eksploatira mora biti sastavni dio odobrenja za eksploataciju.

(7) Određuje se obveza tehničke sanacije i biološke rekultivacije dijelova eksploatacijskih polja na kojima je završena eksploatacija inertnim materijalom iz iskopa ili oporabljenim građevinskim otpadom, uz uvjet zaštite voda, a sukladno rudarskoj dokumentaciji uz potvrdu geomehaničke stabilnosti deponiranog materijala, kako bi se tijekom eksploatacije omogućilo njihovo saniranje.

Članak 50.

(1) Istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina treba provoditi ciljano i pažljivo u svrhu očuvanja vrijednih poljoprivrednih, šumskih i vodnih zemljišta, zaštite okoliša i prirodne ravnoteže, te očuvanja krajobraza.

(2) Posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na sanaciju prostora koji su devastirani dosadašnjom eksploatacijom i preradom mineralnih sirovina. Postojeće pogone treba unaprijediti, kao i održavanje opreme, korištenjem novih metoda i tehnologija.

(3) Nakon završetka eksploatacije mineralnih sirovina, kao i na devastiranim površinama koja ih prate (jalovišta, šljačišta) obvezno je izvesti radove kompletne sanacije i rekultivacije zemljišta u funkciji zaštite okoliša sukladno svim pozitivnim zakonskim propisima.

(4) Građenje na površinama gdje je završena podzemna eksploatacija (stari rudarski radovi) podrazumijeva obveznu prethodnu rekultivaciju zemljišta, što uključuje i prethodno provođenje svih potrebnih geotehničkih i inženjersko-geoloških istraživanja o stabilnosti terena.

5. UVJETI SMJEŠTAJA JAVNIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Članak 51.

(1) Javne i društvene djelatnosti obuhvaćaju slijedeće djelatnosti:

- upravne
- socijalne
- zdravstvene
- predškolske, školske i obrazovne
- kulturne
- vjerske
- ostale javne i društvene djelatnosti.

Članak 52.

(1) Građevine za javne i društvene djelatnosti mogu se graditi isključivo u građevinskim zemljištima naselja. Iznimka su određene vjerske građevine i objekti (samostani, kapelice, raspela i križni putovi) koji se mogu graditi i izvan naselja.

(2) Građevina za javne i društvene djelatnosti mogu se graditi ili rekonstruirati na površinama vlastite namjene, ili unutar površine drugih namjena, u postojećim ili planiranim građevinama stambene ili poslovne namjene, ako se pritom mogu zadovoljiti odgovarajući standardi pripadajuće javno-društvene djelatnosti.

(3) Građevine za javne i društvene djelatnosti koje se grade ili rekonstruiraju kao interpolacije unutar već izgrađenih dijelova naselja mogu se, ako to lokalni uvjeti zahtijevaju, smjestiti i na građevinskoj parceli površine manje od minimalno dopuštene, a koeficijent izgrađenosti (k_{ig}) i iskorištenosti (k_{is}) mogu biti i veći od maksimalno dopuštenih parametara.

(4) Vertikale građevina za vjersku namjenu nisu podložne ograničenjima visine propisanim ovom Odlukom.

Članak 53.

(1) Pri projektiranju zgrada dječjih vrtića i jaslica, potrebno je osigurati standard od 20 polaznika u jednoj odvojenoj skupini, te 4,5-5,5 m² neto izgrađenog prostora i 30 m² građevinske parcele po djetetu, iznimno 20 m² uzimajući u obzir lokalne uvjete.

(2) Ukoliko se dječje ustanove grade u dijelu građevina druge namjene (stambene i poslovne zgrade) tada je obvezno osigurati na građevinskoj parceli zasebni prostor od najmanje 5 m² po djetetu (otvoreni dio građevinske parcele) za boravak i igru djece na otvorenom.

Članak 54.

(1) Pri projektiranju zgrada osnovnih škola primjenjuju se, pored zakonskih odredbi, i sljedeći okvirni standardi:

- površina građevine po jednom učeniku je 5,5 m²;

- veličina zemljišta za gradnju osnovne škole mora osigurati površinu za osnovnu zgradu, prostor za odmor i rekreaciju, prostor za otvorene športske terene, prostor za zelene površine i drugo;
 - veličina građevinske parcele, koja osigurava prostor za sadržaje iz prethodne alineje, određena je normativom od 30 m² po učeniku.
- (2) Iznimno, u već formiranim naseljenim mjestima i gusto izgrađenim dijelovima naseljenih mjesta, normativ se može smanjiti na 20 m² po učeniku.

Članak 55.

(1) Pri projektiranju ili rekonstrukciji srednjih škola, potrebno je osigurati standard do 28 učenika po razredu, ukupnom kapacitetu građevine od najviše 800 učenika, površina građevine po jednom učeniku je 5,5-6,0 m², te veličini građevne parcele od 20-40 m² po učeniku, ovisno o lokalnim uvjetima.

Članak 56.

(1) Ostale postojeće građevine javne i društvene namjene proširivat će se i adaptirati u skladu s prostornim mogućnostima, a gradnja novih odredit će se prema potrebama, u skladu s posebnim standardima i na lokacijama utvrđenim ovim Planom.

6. UVJETI KORIŠTENJA PROSTORA UNUTAR ZAŠTITNIH POJASEVA INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Članak 57.

- (1) Planom se definiraju osnovni funkcionalni, prostorni i ekološki uvjeti za korištenje prostora na zaštitnim pojasevima infrastrukturnih sustava.
- (2) Trase i lokacije infrastrukturnih sustava na kartografskim su prikazima ucrtane načelno, podrazumijevajući mogućnost odgovarajućeg prostornog prilagođavanja kod izrade projektne dokumentacije i realizacije pojedinih objekata, koje neće odstupati od generalne koncepcije rješenja definirane Planom.
- (3) Kod planiranja trasa treba nastojati zadržati razne infrastrukturne sustave unutar zajedničkih koridora, vodeći računa o racionalnom korištenju prostora, radi zaštite poljoprivrednog i šumsko zemljišta te sprječavanja razaranja cjelovitosti prirodnih i izgrađenih struktura.
- (4) Svi zahvati koji će se planirati i izvoditi u prostoru trebaju biti u skladu s najvišim ekološkim kriterijima zaštite prirode i okoliša, kao i kvalitete življenja i djelovanja u cjelini.

Članak 58.

- (1) Površine infrastrukturnih sustava detaljnije se razgraničavaju na:
- prometni sustav (cestovni promet),
 - poštu i telekomunikacije: pošte, javne telekomunikacije (javne telekomunikacije u pokretnoj mreži, telefonska mreža, radio i TV sustav mreža),
 - energetski sustav: proizvodni i cijevni transport plina i elektroenergetika (proizvodni uređaji, transformatorska i rasklopna postrojenja, elektroprijenosni uređaji),
 - vodnogospodarski sustavi: korištenje voda, odvodnja otpadnih voda, uređenje vodotoka i voda i melioracijska odvodnja.
- (2) Zasebna građevinska parcela formira se za sve građevine infrastrukturnih sustava, u odnosu na veličinu projektirane građevine i u skladu s posebnim propisima.
- (3) Do pojedinačnih infrastrukturnih građevina obvezna je izvedba odgovarajućeg kolnog pristupa, osim do baznih stanica mobilne telefonije.
- (4) Prilikom izgradnje građevina infrastrukture potrebno provoditi propisane mjere zaštite okoliša (rekultivacija i sanacija padina i iskopa, izgradnja zaštitnih zidova i sl.).

Članak 59.

- (1) Posebnim zakonima, provedbenim propisima i općim aktima nadležnih tijela bliže se određuju odgovarajući zaštitni pojasevi duž trasa infrastrukturnih građevina:
- zaštitni cestovni pojas,
 - zaštitni dalekovodni, odnosno cjevovodni pojas,
 - zaštitna zona izvora vode, vodotoka i vodoprivrednih građevina,
- (2) Širina pojaseva utvrđenih dokumentom prostornog uređenja ne može biti manja od širine pojaseva utvrđenih posebnim zakonom, provedbenim propisima i općim aktima nadležnih tijela.
- (3) Na prostoru obuhvaćenom zaštitnim infrastrukturnim pojansom ne mogu se graditi građevine ili obavljati radovi protivno namjeni zbog koje je uspostavljen pojas.

(4) Nadležnost za pitanja dopuštene gradnje i zahvata u prostoru unutar zaštitnih pojaseva iz stavka (1) zadržavaju tijela prostornog uređenja i građenja, uz punu koordinaciju sa tijelima u čiju nadležnost spada spomenuta infrastruktura, te uz pridržavanje odredbi svih pozitivnih zakonskih propisa iz oblasti infrastrukture.

6.1. Prometna infrastruktura

Članak 60.

(1) Planom je utvrđeno da će cestovni promet imati primarno značenje u cjelokupnom prometnom sustavu.

(2) Planirana i izgrađena cestovna mreža razvrstava se prema funkcionalnom značenju i očekivanom prometnom opterećenju na slijedeće kategorije:

- brze ceste,
- magistralne ceste,
- regionalne ceste,
- lokalne ceste.

(3) Planom je predviđena gradnja novih dionica javnih razvrstanih cesta, nerazvrstanih cesta, te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu sa planskim značenjem pojedinih cestovnih pravaca. Temeljne cestovne građevine u prometnoj mreži grada Široki Brijeg su:

- planirana brza cesta Mostar (čvorovi Mostar Sjever i Mostar Jug) - Široki Brijeg - čvor Podledinac - granica RH;
- planirani čvorovi na brzoz cest: čvor Blato, čvor Uzarići, čvor Polugrna i čvor Podledinac, (varijantno rješenje);
- planirana spojna magistralna cesta na potezu Mokro-Trn, te daljnja izgradnja te ceste;
- postojeća magistralna cesta Posušje-Široki Brijeg-Mostar;
- postojeća i planirana regionalna cesta R 425 Široki Brijeg-Čitluk-Žitomislíci;
- postojeća regionalna cesta R 420 Privalj-Grude;
- „županijska“ cesta (potrebna kategorizacija) u izgradnji zapadnim rubom Mostarskog Blata do planiranom čvora Uzarići;
- postojeće lokalne ceste L5 i L7, na kojima se mora planirati uspostava prometnog kontinuiteta prema općini Posušje, poboljšati s cestom R 852;
- planirana lokalna cesta L22 od Polugrina-Rasna-Kosmaj prema čvoru Grljevići;
- ostale planirane i postojeće lokalne ceste.

Članak 61.

(1) Zaštitni pojas uz javne prometnice je zemljišni pojas na kojem važi poseban režim građenja i uspostavlja se u cilju zaštite javne prometnice i prometa na njoj od štetnih utjecaja različitih aktivnosti u prostoru pored javne prometnice.

(2) Zaštitni pojas u smislu stavka (1) ovoga članka mjeri se od vanjskog ruba zemljišnog pojasa tako da je u pravilu širok sa svake strane, ovisno o rangu prometnice:

• brze ceste	min. 30 m,
• magistralne ceste	min. 20 m,
• regionalne ceste	min. 10 m,
• lokalne ceste	min. 5 m.

(3) Zaštitni pojasevi koji su određeni zakonom, nisu sastavni dio koridora prometnice (putnog pojasa), nego su prostori za izgradnju i korištenje kod kojih posebne uvjete propisuje nadležno tijelo.

Članak 62.

(1) Cestovni pojas čine projektirani poprečni presjek puta i najmanje jedan metar sa obje strane računajući od krajnjih točaka poprečnog profila puta.

Članak 63.

(1) Unutar koridora prometnice sa zaštitnim pojasevima dopušta se građenje novih i rekonstrukcija postojećih cesta, pratećih građevina u funkciji ceste, te infrastrukturnih objekata i instalacija položenih u koridor ceste.

(2) U postupku izdavanja odobrenja lokacijske dozvole za građenje objekata i instalacija na javnoj prometnici ili unutar zaštitnog pojasa javne prometnice tijelo mjerodavno za prostorno uređenje obvezno je zatražiti prethodnu suglasnost odnosno odobrenje od upravitelja ceste.

(2) Cjevovodi, kablovi i vodovi mogu se postavljati u zaštitnom cestovnom pojasu, izuzetno i u cestovnom pojasu, a benzinske stanice i parkirališta mogu se postavljati i graditi u zaštitnom i

cestovnom pojasu javne ceste pod uvjetima utvrđenim u odobrenju, odnosno suglasnosti nadležnog tijela uprave.

(3) Iznimno, može se dopustiti građenje ovih objekata na građevinskoj liniji javne prometnice, osim autoceste, ukoliko je to predviđeno usvojenom prostorno planskom dokumentacijom.

Članak 64.

(1) Unutar zaštitnog pojasa javne ceste dopušta se gradnja zgrada i građevina za potrebe održavanja ceste i pružanja usluga vozačima, a koje su prethodno predviđene u projektu same ceste. Ove uključuju naplatne kućice, benzinske postaje, autobusna stajališta, odmorišta, parkirališta, itd.

(2) Zgrade i građevina iz prethodnog stavka mogu biti samo prizemnice, maksimalne svjetle visine od 4,5 m, te moraju biti udaljene od granica susjedne čestice najmanje 3,0 m.

Članak 65.

(1) Unutar građevinskih zemljišta, svaka pojedinačna građevinska parcela mora imati pristup na javnu prometnu mrežu. Minimalna širina pristupne kolne ili kolno pješačke prometnice je 3,0 m.

(2) Priklučci na javnu cestu izvode se na temelju posebnih uvjeta nadležnih tijela ili na temelju dokumenta prostornog uređenja užeg područja.

(3) Najmanja širina kolnika novo planiranih nerazvrstanih cesta u građevnim područjima naselja iznosi 4,0 m za jednosmjerni promet, ili 5,5 m za dvosmjerni promet.

(4) Iznimno, gdje to lokalni uvjeti zahtijevaju, širine prometnih građevina mogu biti i manje od navedenih, sukladno posebnim propisima.

Članak 66.

(1) Promet u mirovanju u načelu se rješava gradnjom parkirališnih/garažnih mjesta (PGM) na vlastitoj građevinskoj čestici. Građevine koje zbog lokacijskih uvjeta ne mogu osigurati dovoljan broj PGM na vlastitoj čestici rješavaju parkiranje na javnim parkiralištima/garažama, naročito u urbanom području centra grada Široki Brijeg.

(2) Utvrđuje se slijedeći broj potrebnih parkirališnih/garažnih mjesta (PGM), ovisno o vrsti i namjeni građevina:

Namjena	Tip zgrade/građevine	Potreban broj parkirališnih/garažnih mjesta (PGM)
Stambena	stambene zgrade	1,25 PGM / stambena jedinica
Gospodarska ugoditeljska	restorani, kafići, klubovi	1 PGM / 25 m ²
	hoteli i drugi smještajni objekti u naselju	1 PGM / 50 m ²
Gospodarska poslovna	robna kuća, supermarket	1 PGM / 15 m ² prodajne površine
	manje trgovine	1 PGM/ 30 m ² prodajne površine, minimalno 2 PGM
	uredi i poslovnice	1 PGM / 50 m ² , minimalno 2 PGM
Gospodarska proizvodna	industrijske hale	1 PGM / 70 m ²
	zanatske radionice	1 PGM / 50 m ²
Javno-društvena	dječji vrtići i jaslice	1 PGM / 50 m ²
	osnovne i srednje škole	1 PGM / 100 m ²
	kina, kazališta, dvorane za javna okupljanja	1 PGM / 50 m ²
	crkve	1 PGM / 50 m ²
	muzeji, galerije, knjižnice	minimalno 4 PGM
	ambulante, poliklinike, domovi zdravlja	1 PGM / 50 m ²
	domovi za stare i onemoćale osobe	1 PGM / 100 m ²
	Športsko-rekreativna	građevine bez gledališta
	građevine sa gledalištem	1 PGM / 5 sjedišta
Komunalna i infrastrukturna	tržnice	1 PGM / 40 m ²
	infrastrukturni objekti i građevine	1 PGM / 100 m ² , minimalno 1 PGM
	benzinske postaje	1 PGM / 25 m ²
	grobља	minimalno 20 PGM

(3) Potreban broj parkirališnih ili garažnih mjesta iz gornje tablice načelno je određen u odnosu na građevinsku (bruto) razvijenu površinu odgovarajućeg tipa građevine, ali u koju se ne uračunavaju garaže, jednonamjenska skloništa, potpuno ukopani dijelovi podruma, te ostali dijelovi građevine čija funkcija ne uključuje duži boravak ljudi.

(4) Potreban broj parkirališnih mjesta definiran tablicom primjenjuje se isključivo na površinu, broj stambenih jedinica i namjenu onog dijela građevine koji se gradi. U slučaju kada se građevina nadograđuje, odnosno mijenja namjenu primjenjuje se gornja tabela za rečene zahvate ukoliko je dokazano da postojeći prostori građevine imaju već osiguran potreban broj parkirališnih mjesta.

(5) Na javnim parkiralištima, od ukupnog broja parkirališnih mjesta, najmanje 5% mora biti osigurano za vozila osoba sa smanjenom pokretljivošću. Na parkiralištima s manje od 20 mjesta koja se nalaze uz ambulantu, ljekarnu, trgovinu dnevne opskrbe, poštu, restoran i predškolsku ustanovu mora biti osigurano najmanje jedno parkirališno mjesto za vozilo osoba sa smanjenom pokretljivošću.

(6) Postojeće garaže ne mogu se prenamijeniti u druge sadržaje, ukoliko se na drugom mjestu na građevinskoj parceli ne osigura propisani broj parkirnih mjesta.

(7) U dijelovima grada Širokog Brijega gdje je izražen nedostatak parkirališta, a naročito u središnjem dijelu urbanog područja centra grada Široki Brijeg, omogućava se uređenje parkirališta i gradnja podzemnih garaža prema lokalnim prilikama.

6.2. Telekomunikacijska infrastruktura

Članak 67.

(1) U pogledu razvoja telekomunikacijskih (TK) mreža, na području grada Široki Brijeg potrebno je:

- proširivati postojeći raspon telekomunikacijskih usluga koje su povezane s fiksnom mrežom,
- proširivati fiksnu i mobilnu na udaljene i nerazvijene dijelove grada Široki Brijeg,
- održavati, rekonstruirati i daljnje planirati razvod optičke kabelaške infrastrukture,
- povezivati telefonske centrale modernim svjetlovodnim sustavima,
- osiguravati zaštitne spojne putove na svim trasama,
- osigurati visoku kvalitetu usluga svim korisnicima.

(2) TK objekti i uređaji moraju biti građeni u skladu s ekološkim kriterijima i mjerama zaštite, te moraju biti izgrađeni u skladu sa normama i smjericama svih pozitivnih zakonskih propisa.

(3) Radi racionalnijeg korištenja prostora, pozicioniranje TK kabelaške mreže treba predvidjeti jednostrano uz državne, županijske i lokalne ceste, a u naseljima jednostrano ili obostrano u ulici. Koncesionari koji pružaju TK usluge moraju se koristiti jedinstvenim (zajedničkim) podzemnim i nadzemnim objektima za postavku mreža i uređaja (antena).

Članak 68.

(1) U daljnjem razvoju telekomunikacijske infrastrukture potrebno je omogućiti kvalitetne usluge širokopojasnog prijenosa podataka većim brzinama prijenosa, emitiranje 3G (UMTS) signala, što omogućava dodatne kapacitete mreže u smislu opsluživanja korisnika, kako za govorne usluge, tako i za prijenos podataka.

(2) Montažom pristupne opreme nove generacije (MSAN) omogućiti usluge kabelaške televizije. Montažom MSAN opreme udaljenost korisnika od pojedinog komunikacijskog čvorišta skratiti, čime se ujedno stvoriti pretpostavke za uvođenje VDSL+2 tehnologije za podršku superbrzom internetu (do 30 Mbps po korisniku).

Članak 69.

(1) Antenski uređaji i bazne postaje telekomunikacijskih i radijskih sustava mogu se locirati na poljoprivrednom tlu, unutar gospodarskih zona, na zasebnoj građevinskoj parceli unutar naselja ili na postojećim građevinama, izuzev sakralnih građevina te evidentiranih i zaštićenih objekata kulture.

(2) Prilikom pozicioniranja ovih uređaja, preferirati lokacije koja imaju osiguran kolni pristup, nalaze se na primjerenom udaljenosti od groblja, sakralnih građevina i ostalih osjetljivih cjelina te paziti da se na narušava sklad urbane ili ruralne strukture naselja ili neprimjerenom remeti slika prirodnog ili kulturnog krajobraza.

(3) Broj odašiljača mobilne telefonije treba smanjiti korištenjem jednog mjesta za smještaj odašiljača za više operatera, a lokaciju odašiljača odrediti usklađivanjem njihovih uvjeta.

(4) Radi zaštite vizura na građevine od kulturno-povijesnog značenja, za postavu tornjeva na koje se planiraju postaviti antenski uređaji i bazne postaje radijskih i telekomunikacijskih sustava, kao i za postavu uređaja na same građevine, potrebno je u postupku izdavanja uvjeta za gradnju zatražiti suglasnost nadležne uprave za zaštitu kulturne baštine.

6.3. Elektonergetska infrastruktura

Članak 70.

(1) Planom je potrebno usvojiti mjere poboljšanja tehnoloških karakteristika i kapaciteta postojeće energetske infrastrukture, rekonstrukciju i dogradnju prijenosne mreže i visokonaponskih postrojenja radi povezivanja novih proizvodnih objekata, te vezanja u jedinstven sustav unutar BiH, kao i susjednih zemalja.

(2) U razvoju do kraja planskog razdoblja potrebno je provoditi slijedeće aktivnosti:

- pošto unutar današnje konfiguracije prijenosne mreže ne postoje radijalno napajane trafostanice TS 110/x kV sa strane 110 kV mreže, u budućnosti je potrebno radi veće pouzdanosti planirati višestrano napajanje svih TS 110/x kV;
- priključenju na elektroenergetsku prijenosnu mrežu novih proizvodnih objekata (mini hidroelektrane, vjetroelektrane i solarne elektrane);
- revitalizacija i pojačanje postojeće 110 kV mreže i transformatorskih stanica u planskom razdoblju;
- zamjena oba transformatora nazivne snage transformacije 20/20/14 MVA i 16/16/10,7 MVA u pojnoj trafostanici TS 110/2x10/10 kV Široki Brijeg nakon što će 2018. godine, odnosno 2027. godine dosegnuti svoj životni vijek od 40 godina;

(3) Planom je potrebno ostvariti rast i razvoj obnovljivih izvora energije:

- na prostoru od utoka Ugrovače do mosta na Uzarićima odrediti lokalitete pogodne za izgradnju mini hidroelektrana, uz poštivanje okolišnih načela i izrade odgovarajućih studija. Na lokalitetu potencijalne pregrade Brina čija bi prvenstvena funkcija bila reguliranje poplavnih voda, razmotriti i mogućnost energetskog korištenja;
- Lokacije na području grada Širokog Brijega na kojima bi se mogle graditi VE bit će definirane kroz izradu posebnih planova, na određenoj udaljenosti od naseljenih mjesta, u skladu s postojećom mrežom dalekovoda, uz izradu odgovarajućih studija;
- Lokacije na području grada Širokog Brijega na kojima bi se mogle graditi samostojeće SE bit će definirane kroz izradu posebnih planova, na određenoj udaljenosti od naseljenih mjesta, u skladu s postojećom mrežom dalekovoda, uz izradu odgovarajućih studija. U cilju analize klimatologije zračenja i određivanja stupnja kvalitete područja koja su potencijalno povoljna za pretvaranje sunčeve energije u električnu, uspostaviti meteorološku stanicu koja bi kontinuirano mjerila i sunčevo zračenje ili stanicu za praćenje solarnog zračenja u urbanoj sredini radi efikasne primjene fasadnih FN sustava;
- Moguća je izgradnja FN elektrana na krovovima objekata u postojećim i budućim gospodarskim zonama, krovovima proizvodnih hala i drugih objekata, objekata u sklopu stadiona, sportskih dvorana, škola i vrtića;
- Poticati prelazak na sustave solarne javne rasvjete, posebno na mjestima koja nisu osvijetljena budući da u blizini nema elektroenergetskog voda;
- poticati prelazak na alternativne načine grijanja koji smanjuju zagađenje, posebno kod utopljanje škola, vrtića i drugih javnih objekata. Za početak, ugraditi demonstracijski sustav povezan uz promociju i obrazovanje na nekoj od škola, ne više od 10 kW;
- povećati medijsku i javnu aktivnost s ciljem razvijanja interesiranja za OIE i upoznavanja stanovništva, a posebno mladih, o značenju i prednostima EE i korištenja sunčeve energije, dajući poseban naglasak na ekonomičnost i utjecaj na očuvanje okoliša;
- arhitektonski planovi i građevinska rješenja za nove zgrade u urbanim sredinama trebali bi koristiti fasadne FN uređaje, a slična praksa bi se primjenjivala i pri renoviranju starih, što bi podstaknulo bržu primjenu u građevinarstvu, ali i u kućanstvima;

(4) Pri planiranju i lociranju obnovljivih izvora energije potrebno paziti na:

- lociranje na dovoljnoj udaljenosti od postojećih ili potencijalnih zaštićenih područja;
- lociranje izvan kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta ili visokih šuma;
- velike površine koje takvi sustavi mogu zauzeti;
- mogućnost višestrukog korištenja zemljišta (postavljanja sustava solarnih ploča na krovove industrijskih hala, korištenje akumulacija mini hidroelektrana za navodnjavanje i vodospreme, itd.);
- zaštitu prirode, očuvanje okoliša i ne narušavanje postojeće slike krajobraza;
- izradu studija očuvanja bioraznolikosti i procjene utjecaja na okoliš;

- redoviti nadzor nakon puštanja sustava u rad.

Članak 71.

- (1) Zaštitni pojasevi uz trase postojećih i planiranih dalekovoda utvrđuju se za:
- 400 kV u širini min. 40 m,
 - 220 kV u širini min. 30 m,
 - 110 kV u širini min. 20 m,
 - 35 kV u širini min. 10 m,
 - 10 kV u širini min. 5 m.
- (2) Odnosi svih objekata i elektroenergetskih vodova moraju se rješavati u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.
- (3) Osim preporučenih širina koridora kod približavanja vodova drugim objektima ili prelaska prometnica, ali i kod međusobnih križanja vodova obvezno je pridržavati se sigurnosnih visina i udaljenosti prema tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih vodova nazivnih napona od 10 kV do 400 kV.
- (4) U zaštitnim pojasevima nadzemnih dalekovoda nije dopuštena gradnja ni rekonstrukcija objekata bez prethodne suglasnosti nadležne elektroprivredne organizacije.

Članak 72.

- (1) Planom se predviđa polaganje kablskih vodova 35, 10(20) i NN (0.4 kV) u pravilu pod zemljom u profile prometnica.
- (2) Potrebno je osigurati planski razmještaj instalacija u prometnicama. U načelu na jednoj strani prometnice mora se provesti energetika, na drugoj telekomunikacije i vodoopskrba, a kroz sredinu kanalizacija i odvodnja oborinskih voda.
- (3) Izgradnja trafostanica 10-20/0,4 kV koje nisu označene u Planu provoditi će se na temelju idejnog rješenja iste ili prostorno-planske dokumentacije nižeg reda. Dopušta se mogućnost izgradnje trafostanica bez dodatnih ograničenja u smislu udaljenosti od prometnica i granica parcele, te mogućnost izgradnje unutar zemljišta koje planom nisu predviđene za izgradnju.

Članak 73.

- (1) Manje sustave za korištenje solarne energije moguće je postavljati na krovove svih pojedinačnih objekata (stambenih, društvenih, gospodarskih, itd.).
- (2) Veći sustavi s komercijalnom isplativošću mogu se locirati unutar gospodarskih zona, kao i na poljoprivrednim zemljištima nižih proizvodnih vrijednosti.
- (3) Minimalna udaljenost ovih sustava iz stavka (2) od naseljenih mjesta iznosi 100 m.
- (4) Ne dozvoljava se formiranje samostojećih SE zona na područjima poljoprivrednog zemljišta najviših bonitetnih kategorija (prve i druge).

Članak 74.

- (1) Lokacije za manje sustave vjetroelektrana mogu se utvrđivati na područjima niže krajobrazne vrijednosti, izvan vrijednih poljoprivrednih površina, visokih šuma, građevinskih zemljišta i infrastrukturnih koridora.

Članak 75.

- (1) Kod hidroenergetske proizvodnje električne energije, potrebno je razmatrati, uz energetske-ekonomsko-tehnološke čimbenike i ostale utjecaje neenergetskog karaktera, poput osiguranja vodoopskrbe, obrane od poplava, navodnjavanja poljoprivrednih površina i drugo.
- (2) Kod predviđanja rješenja energetskog korištenja izgradnjom mHE na riječnim vodotocima obvezno voditi računa o sljedećim zahtjevima:
- ne potapati nijedan izvor u slivu;
 - ne ugroziti nijedan vitalni infrastrukturni objekt (prometnicu, važniji vodozahvat, vodonatapni kanal, most i sl.);
 - pri definiranju raspoloživih tehničkih značajki i proizvodnog protoka maksimalno poštovati sve ekološke propise i smjernice: protok malih voda u ljetnom razdoblju, izgradnja učinkovitih ribljih staza za migraciju ribljeg fonda i druge;
 - minimalno plaviti obradive površine uz rijeku;
 - locirati postrojenja dalje od gradskih građevinskih zemljišta.
- (3) U Županijskom planu pregrada Brina je tretirana u funkciji reguliranja poplavnih voda, ali treba razmotriti i mogućnost energetskog korištenja.

6.4. Cijevni transport plina

Članak 76.

(1) Potrebno je planirati plinifikaciju prostora grada Širokog Brijega, sukladno županijskim planovima razvoja plinifikacije te varijantnim rješenjima transportnog plinskog sustava utvrđenim u Županijskom planu.

6.5. Vodnogospodarska infrastruktura

Članak 77.

(1) Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može na bilo koji način ugroziti kakvoću i količinu podzemnih i površinskih voda.

(2) U svim slučajevima odobravanja izgradnje obavezan uvjet je odgovarajuće tretiranje otpadnih voda, naročito na područjima gdje ne postoje javni sustav komunalnih instalacija i uređaja. Također se moraju adekvatno riješiti pitanja prikupljanja, distribucije i odlaganja otpada.

Članak 78.

(1) Nadležna županijska i gradska tijela, te nositelji upravljanja javnim vodovodima dužni su osigurati zaštitu izvora pitke vode, sukladno važećim propisima i donošenjem odgovarajućih općih akata i odluka, te u skladu s ovim Planom.

(2) Sliv svakog pojedinog izvora pitke vode štiti se odgovarajućim režimom zaštite. Propisima o vodama su definirana četiri osnovna tipa izvorišta i za svaki su propisani uvjeti pod kojim se pojedini tip izvorišta treba štiti (*Pravilnik o načinu utvrđivanja uvjeta za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javnu vodoopskrbu stanovništva*, „Sl. novine FBiH“ br. 88/12):

- Izvori podzemne vode u akviferima (vodonosnicima) intergranularne poroznosti;
 - Izvori podzemne vode u krškim akviferima (vodonosnicima);
 - Izvori vode iz površinskih vodotoka;
 - Izvori iz akumulacije/jezera.
- (3) Izvorišta vode koja se (trenutno) koriste za javnu vodoopskrbu stanovništva vodom namijenjenoj ljudskoj uporabi na području Širokog Brijega su:
- Izvor rijeke Lištice - Izvorište Borak s pripadajućim vrelima;
 - Vrelo Žvatić;
- (4) Sva ostala izvorišta vode na području Širokog Brijega su (*do ispunjenja uvjeta propisanih za kvalitetu vode za piće – članak 48. Zakona o vodama - „Sl. novine FBiH“ br. 70/06*), namijenjena za vodoopskrbu vodom za sanitarne i tehnološke potrebe, navodnjavanje i druge potrebe;
- (5) Odredbe ove Odluke koje se odnose na vodozaštitu izvora za vodoopskrbu stanovništva primjenjivati će se i na izvore koji nisu kartografski označeni u ovom Prostornom planu, a koji će biti obuhvaćeni odgovarajućim odlukama o zaštiti izvorišta vode.

Članak 79.

(1) U cilju zaštite voda utvrđuju se zone zaštite izvorišta koje predstavljaju jasno definirani podzemni i površinski dio sliva izvorišta na kojem se ograničava i kontrolira način provedbe određenih ljudskih aktivnosti koje mogu izazvati promjenu izdašnosti izvorišta ili pogoršanje kakvoće vode u odnosu na kakvoću koja je definirana u propisima o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće i o prirodnim mineralnim i prirodnim izvorskim vodama.

Članak 80.

(1) U vidu osnovnih ciljeva zaštite voda, prvenstveno očuvanje kvalitete voda postojećih i potencijalnih izvora vode za piće, problematika odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda na slivnom području mora se rješavati sustavno i postupno, a sukladno slijedećim općim smjernicama razvoja sustava odvodnje otpadnih voda:

- Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih sustava za prihvat, odvođenje i pročišćavanje otpadnih voda;
- Prioritetna rekonstrukcija i sanacija postojećih septičkih jama, koje sada čine osnovne objekte i uređaje prikupljanja i pročišćavanja otpadnih - fekalnih voda;

- Izgradnja i/ili proširenje centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, uz uvjet konačne izgradnje prije kraja planskog razdoblja;
- Izgradnja svih planiranih kanalizacijskih sustava u naseljima slivnog područja i Izgradnja manjih nekonvencionalnih uređaja u onim naseljima ili dijelovima naselja gdje kanalizacijski sustav nije moguće priključiti na glavni centralni kanalizacijski sustav;
- Za gospodarske zone planirati, gdje god je to izvodljivo, pročišćavanje komunalnih i otpadnih voda iz industrijskih pogona na jednom postrojenju.

Članak 81.

(1) U cilju smanjenja deficita pitke vode, kao i u svrhu poboljšanja uvjeta opskrbe pitkom vodom za cijelo područje Širokog Brijega, utvrđuju se slijedeće opće smjernice za razvoj sustava vodoopskrbe:

- Definirati zaštitne zone za sva (postojeća i eventualna nova) izvorišta u cilju očuvanja kvalitete i količine pitke vode;
- Prioritetno osiguravati dovoljne količine kvalitetne vode za potrebe stanovništva i potrošača koji koriste čistu vodu u procesu proizvodnje hrane;
- Prioritetno smanjiti gubitke na dovodnim cjevovodima i razvodnoj mreži;
- Poboljšati kvalitetu vode u površinskim vodotocima uz veća materijalna ulaganja u pročišćavanje voda, obzirom da se dodatne količine pitke vode moraju tražiti u ovim resursima;
- Nastavak izgradnje glavnog cjevovoda prema Kočerinu s odvojcima prema naseljima Dobrkovići i Ljubotići;
- Izgradnja glavnog cjevovoda prema Buhovu;
- Nastavak izgradnje glavnog cjevovoda prema Knešpolju i naseljima oko Mostarskog blata;
- Izgradnja druge komore glavnog vodospremnika ($V = 2.000 \text{ m}^3$);
- proširiti vodoopskrbni sustav da bi se napajalo što je više moguće okolnih ruralnih područja, što je ekonomski ostvarivo iz postojećeg izvora.

Članak 82.

(1) U pogledu vodozaštite i obrane od poplavnih voda, potrebno je usvojiti mjere vezane za krška polja u kojima je problem plavljenja vrlo izražen, a koji je potrebno rješavati kombinacijom raznih infrastrukturnih sustava (odvodni kanali i tuneli, hidroelektrane, retenzije, nasipi i drugi prateći objekti).

7. MJERE OČUVANJA PRIRODNE I KULTURNO-POVIJESNE BAŠTINE

7.1. Mjere očuvanja prirodne baštine

Članak 83.

(1) Sukladno s pozitivnim zakonskim propisima, te smjernicama ovog Plana, potrebno je provoditi sustavnu skrb i zaštitu prirode na prostoru grada Širokog Brijega.

(2) Ovim Planom predlaže se ponovna zaštita ranije zaštićenog područja Vrelo Lištice kod Borka i Pravčeve pećine.

(3) Zaštićeni dijelovi prirode na prostoru grada Širokog Brijega navedeni su u poglavlju 7. tekstualnog dijela Plana - *Projekcija prostornog razvoja*. Područja zaštite prirodne baštine prikazana na kartografskom prikazu br. 8 - *Zaštita prirodne i kulturno-povijesne baštine*.

Članak 84.

(1) U skladu s nastojanjem za povećanju broja zaštićenih dijelova prirode utvrđeno je još sedam lokaliteta koji su predloženi za uspostavljanje zaštite, odnosno proglašenje prirodne vrijednosti u nadležnosti ŽZH, i to: tok rijeke Lištice kroz urbano područje Širokog Brijega, uz poseban režim zaštite na njenom uzvodnom dijelu (područje Buk sa okolicom do vrela), te dijelovi Mostarskog Blata značajni za migratorne vrste ptica, kao i za endemične vrste, kao i Kanjon Ladine, Dobrinjska Draga, Resnička Draga, Kanjon r. Ugrovače (Kanjon Brine) i Kanjon Baćine.

(2) Za lokalitete iz stavka (2) Članka 81. i stavka (1) ovog Članka izraditi detaljne planove uređenja prostora koji, sukladno *Zakonu o prostornom uređenju ŽZH*, između ostalog, utvrđuju

detaljne namjene površina, režime uređivanja prostora i uvjete za poduzimanje drugih aktivnosti u prostoru, te druge elemente od važnosti za područje za koje se planovi donose.

(3) *Studijom izvodljivosti* za lokalitete iz stavka (2) Članka 81. i stavka (1) ovog Članka predložiti proglašavanje određene kategorije zaštite po *Zakonu o zaštiti prirode*, a na temelju prethodno izvršenog zoniranja prostora po IUCN.

(4) Uvjeti za zaštitu predloženih lokaliteta su:

- u okolici zaštićenih lokaliteta sprječavati divlju izgradnju;
- očuvati cjelovitost krajobraza i autohtonih biljnih vrsta;
- očuvati biološku raznolikost;
- moguće uređenje zemljanih staza i uređenje odmorišta najveće tlocrtno površine 10 m² i visine 3,0 m, korištenjem autohtonih materijala.

Članak 85.

(1) Općeniti uvjeti zaštite prirode su:

- na zaštićenim prirodnim vrijednostima i onima predviđenima za zaštitu potrebno je zabraniti sve radnje kojima se umanjuje njihova prirodna vrijednost odnosno narušavaju svojstva zbog kojih su zaštićena ili ih se želi zaštititi;
- za planirane zahvate u prirodi, koji sami ili sa drugim zahvatima mogu imati bitan utjecaj na ekološki značajno područje ili zaštićenu prirodnu vrijednost, treba ocijeniti, sukladno svim pozitivnim zakonskim propisima, njihovu prihvatljivost za prirodu u odnosu na ciljeve očuvanja tog ekološki značajnog područja ili zaštićene prirodne vrijednosti;
- u što većoj mjeri treba zadržati prirodne kvalitete prostora, odnosno posvetiti pažnju očuvanju cjelokupnog prirodnog pejzaža i okruženja;
- prije bilo kakvog zahvata na zaštićenim prirodnim vrijednostima i prirodnim vrijednostima predviđenim za zaštitu, potrebno je izvršiti potpunu inventarizaciju i valorizaciju staništa i posebno izdvojiti i zaštititi vrste i područja;
- potrebno je osigurati racionalno korištenje prirodnih dobara bez oštećivanja ili ugrožavanja njenih dijelova i uz što manje narušavanje prirodnih faktora;
- potrebno je spriječiti štetne zahvate i poremećaje u prirodi koji su posljedica tehnološkog razvoja i drugih djelatnosti i osigurati što povoljnije uvjete održavanja i slobodnog razvoja prirode.

7.2. Mjere očuvanja kulturno-povijesne baštine

Članak 86.

(1) Popis (lokacija), valorizacija i smjernice za zaštitu kulturno-povijesne baštine grada Širokog Brijega dan je u poglavlju 7. tekstualnog dijela Plana - *Projekcija prostornog razvoja*, te prikazan na kartografskom prikazu br. 8 - *Zaštita prirodne i kulturno-povijesne baštine*.

(2) Obveza svih nadležnih tijela je osigurati zaštitu i očuvanje kulturno-povijesne baštine (u daljnjem tekstu: KPБ). U postupku izrade i donošenja prostorno-planske dokumentacije nižeg reda kao i projektne dokumentacije za pojedine građevine i objekte potrebno je osigurati odgovarajuću suradnju izrađivača, tj., investitora sa nadležnim institucijama za očuvanje i zaštitu kulturno-povijesne baštine sukladno svim kriterijima konzervatorske struke.

Članak 87.

(1) Nacionalni spomenici su kulturno-povijesna dobra za koje je *Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika* donijelo Odluku o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, te svi spomenici koji se nalaze na *Privremenoj listi nacionalnih spomenika*, do donošenja definitivne odluke o proglašenju ili odbijanju prijedloga za proglašenje nacionalnim spomenikom. Na nacionalne spomenike se primjenjuju mjere zaštite iz Odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom. Svi radovi na spomeniku moraju imati prethodno pribavljeno odobrenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja i stručni nadzor nadležne službe zaštite baštine na razini FBiH.

(2) Jedini do sada proglašeni nacionalni spomenik na prostoru grada Širokog Brijega je Franjevački samostan s crkvom, graditeljska cjelina. Na *Privremenoj listi nacionalnih spomenika*

na prostoru grada Širokog Brijega su: Crkva sv. Petra i Pavla u Kočerinu; Crkva sv. Ane u Ljutom Docu i Nekropola stećaka Mokro.

(3) Nakon nacionalnih spomenika, sljedeću kategoriju zaštite uživaju spomenici i kulturna dobra od regionalnog, odnosno županijskog značenja, a koji nekom od svojih čitljivih vrijednosti za proglašavanje spomenikom zaslužuju uživanje višeg režima zaštite.

(4) Prema *Županijskom planu*, pojedinačni kulturno-povijesni spomenici regionalnog, odnosno županijskog značenja, na prostoru grada Širokog Brijega su, od kojih prva četiri spadaju u nacionalne spomenike:

- Franjevački samostan i crkva na Širokom Brijegu;
- Crkva sv. Petra i Pavla u Kočerinu;
- Crkva sv. Ane u Ljutom Docu;
- Nekropola stećaka u Mokrom;
- Nekropola stećaka Varda u Knešpolju;
- Nekropola stećaka Lipovci u Kočerinu;
- Nekropola stećaka Šarampovo u Uzarićima;
- Kameni most na rijeci Ugrovači;
- Crkva sv. Franje u Rasnu;
- Crkva u Gornjem Gracu;
- Spomen škola Ivana Sopte u Rasnu;
- Seoski ambijent s suhozidanom graditeljskom baštinom u Mamićima;
- Tzv. „Spomenička cesta“, graditeljski sklop u Rasnu s 11 prirodno-spomeničkih dobara od prapovijesti do novijeg vremena: stećci, rimski zdenac Studenac, spomenik žrtvama rata, župna crkva sv. Franje, staro groblje Kremenje, stara čatrnja kraj groblja, pučka škola, spomenik književniku Ivanu Sopti, zavjetni spomenik, antička lokva Krgača i prapovijesne gomile;
- Stariji objekti u Širokom Brijegu: Stari hotel, Penavića kuća, Paradžikova kuća, Pučka škola (Mandića kuća), Duhanska stanica i Fratarska hidrocentrala.

(5) Treću kategoriju zaštite čine svi ostali evidentirani lokaliteti i spomenici KPB na području Grada Široki Brijeg, imaju isključivo lokalno značenje i na njih se trebaju primjeniti mjere zaštite na razini grada Širokog Brijega.

(6) Lokaliteti i spomenici iz stavka (5) ovog Članka, kategorizirani su prema povijesnom razdoblju iz kojeg dolaze.

Članak 88.

(1) Obvezuje se Grad Široki Brijeg za donošenje odgovarajućih pravnih dokumenata za reguliranje spomeničke rente čija će se sredstva vraćati u Grad za zaštitu i afirmaciju spomenika.

Članak 89.

(1) Za sve planirane objekte ovim Planom se utvrđuje obveza poduzimanja adekvatnih i blagovremenih mjera zaštite od infrastrukture, adekvatnog označavanja, a po mogućnosti adekvatnog ozelenjavanja granica zaštite lokaliteta.

(2) Prema preporukama Županijskog plana i ovog Plana treba utvrditi zaštitne zone spomenika, te moguće ili zabranjene aktivnosti unutar tih zona. Minimalna zaštitna zona iznosi 10 m od granica spomenika. U svakoj zoni, uvažavajući specifičnosti spomenika potrebno je utvrditi i razraditi konzervatorske smjernice i smjernice o principima aktivne zaštite spomeničke baštine. Unutar do sad poznatih metoda (rehabilitacija, obnova, aktivna zaštita) postoji cijeli niz pristupa, kao što su: rekonstrukcija, restauracija, adaptacija, konzervacija i revitalizacija.

(3) Za sve planirane objekte ovim Planom se utvrđuje obveza izrade preventivnih arheoloških istraživanja, s ciljem njihove zaštite.

7.3. Mjere za razvoj turizma na bazi prirodne i kulturno-povijesne baštine

Članak 90.

(1) Ciljeve razvoja turizma na bazi prirodne i kulturno-povijesne baštine potrebno je utvrditi strateškim dokumentima za konkretna područja te omogućiti razvoj sve potrebne infrastrukture kao i definirati lokacije i kapacitete smještajnih i svih pratećih sadržaja.

(2) Očuvanje prirodne i kulturno-povijesne baštine potrebno je sagledavati u kontekstu turizma kao gospodarske grane, te prema tome uspostaviti adekvatne relacije između održavanja, obnove, proučavanja i vrjednovanja svekolike baštine te njene ispravne prezentacije i korištenja u svrhu razvoja turističkih djelatnosti.

(3) U cilju daljnjeg razvoja potrebno je posebnu pažnju usmjeriti na:

- Provođenje kategorizacije kulturnih dobara u smislu njihovih kulturno-povijesnih i turističkih vrijednosti, te utvrđivanje prioritetnih ulaganja u njihovu obnovu, adaptaciju i prezentaciju;
- Intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodne baštine, osobito važnijih krajobraznih područja;
- Izradu urbanističko-prostornih analiza i donošenje odgovarajućih planova upravljanja (management planova) za određena zaštićena područja;
- Poticanje izrade studija područja značajnih povijesnih cjelina i prostora izrazitih krajobraznih, kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti radi njihova optimalnog uključivanja u razvojne programe;
- Uspostavljanje uravnoteženog odnosa kulturno-povijesne baštine radi njenog korištenja za stambenu i turističko-rekreacijsku, znanstveno-istraživačku, kulturnu i odgojno-obrazovnu djelatnost, te radi očuvanja sačuvanih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja i naroda kojemu pripadaju;
- Osigurati pristup svim značajnim lokalitetima i zonama, kao i opremanje potrebnom infrastrukturom, te predvidjeti prostore za odmor i rekreaciju, kao i mogućnost raznih dodatnih sadržaja;
- Uključivanje u turističko korištenje lokalnih, šumskih i nekategoriziranih putova, zajedno s sustavom signalizacije na putevima i lokalitetima važnog značenja;
- Edukacijom podizati razinu turističke kulture kod lokalnog stanovništva;
- Aktivno raditi na aktiviranju turističkih potencijala kod slijedećih lokaliteta:
 - franjevački samostan u Širokom Brijegu;
 - izvor Borak i kanjon Lištice;
 - nekropole stećaka Mokro, Lipovci (Kočerina), Šarampovo (Uzarići), Varda (Knešpolje);
 - Spomenička cesta Rasno sa 11 prirodno-spomeničkih dobara od prapovijesti do novijeg vremena i Pećina u Rašanjskom polju;
 - Izvor Crnašnica, Knešpolje (značajni krajobraz);
 - kanjon rijeke Ugrovače;
 - Dabil, Crnač (značajni krajobraz);
 - Misište, Grabova Draga (značajni krajobraz);
 - Mostarsko blato (streljište Mostarsko blato).

7.4. Aktiviranje turističkih potencijala

Članak 91.

(1) Kanjon rijeke Lištice i izvorište Borak predstavlja rijetki prirodni ambijent koji je udaljen od središta grada svega 10 -15 minuta šetnje. Svojom ljepotom i potencijalima pruža izuzetno dobru lokaciju za razvoj specifičnog turističkog sadržaja koji će omogućiti integraciju Širokog Brijega u ukupnu turističku ponudu Hercegovine. Kanjon rijeke Lištice omogućuje razvoj turističkog sadržaja koji po svojoj specifičnosti može biti vrlo konkurentan u širim okvirima. Kanjon Borka se mora promatrati u kontekstu razvoja različite turističke infrastrukture koja će biti prepoznatljiva i koja će biti povezana sa središtem grada. U tom se kontekstu trebaju razvijati sljedeći sadržaji:

- Uređenje i obilježavanje šetnica
 - Šetnica iz centra grada do restorana Borak
 - Šetnice kroz kanjon Borak do Crnča i Graca
 - Uređenje i obilježavanje poučnih staza
- Uređenje prostora za javni sadržaj
 - Uređenje parkinga ispred zgrade županije
 - Uređenje parka na ulazu u kanjon Borak (preko puta restorana Čolić) u zaokruženu i jedinstvenu cjelinu sa potrebnim sadržajem i mobilijarom. Potrebno je urediti prostor infrastrukturno: rasvjeta, struja za održavanje različitih događaja (WHF), dječje igralište, bočalište, hortikultura i dr.)
- Uređenje obilježavanje planinarskih staza
 - Uređenje i obilježavanje planinarske staze kroz kanjon do Velike Vljajne na Čabulji, povezivanje na stazu koja ide s Bogodola.
- Uređenje biciklistički staza
 - Uređenje stare ceste iz Crnča (Podi) i od glavne ceste s Razdolja
 - Uređenje ostalih makadamskih cesta i obilježavanje biciklističkom signalizacijom

- Obilježavanje biciklističkih staza i uključivanju u mrežu biciklističkih staza Mostar-Bidinje
 - Mostar-Bogodol-Gornji Crnač-Donji Crnač-Borak
 - Široki Brijeg-Borak-Donji Crnač-Dabio-Blidinje
 - Široki Brijeg-Borak-Donji Crnač-Široki Brijeg (preko Japlanice ili duža preko Dobrkovića)
 - Druge biciklističke staze
- Uređenje sadržaja za avanturistički turizam
 - Urediti poligon za slobodno penjanje (rock climbing). Očistiti prostor, urediti pristup, dizajnirati smjerove penjanja, postaviti potrebne smjerove
 - Izraditi zip line iznad kanjona: platforme, žice
- Valorizacija kulturne baštine
 - Obnoviti stare mlinice i staviti ih u funkciju kao: suvenirnice, muzej, i sl
 - Zaštititi i turistički valorizirati stari grad Kruševac
 - Staviti u funkciju tvrđavu na Bošnjakovu brdu-vidikovac te druge sadržaje.

8. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNIH UTJECAJA NA OKOLIŠ

8.1. Opće mjere zaštite okoliša

Članak 92.

(1) Skup aktivnosti koje imaju za cilj očuvanje okoliša u baštinjenom stanju (prvotno stanje) ili u neznatno promijenjenom stanju, predstavlja mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš. Kriteriji zaštite okoliša, određeni ovim Planom, obuhvaćaju zaštitu: tla, zraka, voda, zaštitu od buke i posebnu zaštitu.

Članak 93.

- (1) U cilju provedbe mjera sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš, potrebno je osobito:
- Provoditi mjere sanacije ugroženih dijelova prostora i okoliša, i to u okviru nadležnih službi i svih subjekata korištenja prostora. To se posebno odnosi na one subjekte koji imaju veliki utjecaj na okoliš, a spadaju u sektore industrije, rudarstva, energetike, prometa, intenzivne poljoprivrede i vodnog gospodarstva.
 - U nove prostorno-planske dokumente postaviti kriterije korištenja prostora po načelu održivog i ravnomjernog razvoja, a koji polaze od uvažavanja značajki i osjetljivosti prostorne strukture.
 - Povećati udjele ulaganja u infrastrukturu na županijskoj i gradskoj razini u kvalitativnu transformaciju postojećih gospodarskih sustava (uklanjanje zastarjelih i nečistih tehnologija). U provedbi postupka uređivanja novih lokacija i trasa obuhvatiti sve bitne elemente okoliša i prostora, a pri tome omogućiti interdisciplinarni pristup.
 - Uspostaviti mehanizme blagovremenog protoka kvalitetnih i dostatnih informacija u cilju donošenja odluka temeljenih na vjerodostojnosti i provjerljivosti podataka. Pri tome je potrebno postići efikasnu suradnju i konsenzus svih relevantnih subjekata i službi.
 - Na mjestu mogućeg ili stvarnog nastanka (u okviru tehnologija i funkcionalnih cjelina) sprječavati onečišćenje okoliša i ekološku štetu, uspostaviti ekonomske i pravne instrumente poticanja i sankcija, te označiti konflikte i rješavati ih prije svega preventivno.
 - Utvrditi bonitetne kategorije tla te uspostaviti mjere zaštite najvrijednijih zemljišta (kategorija I-III) koja će se koristiti isključivo za poljoprivrednu namjenu.
 - Utvrditi program mjera za sanaciju i rekultivaciju tla i okoliša na bivšim površinskim kopovima boksita.
 - Slivove izvora pitkih voda zaštititi odgovarajućim režimom zaštite, sukladno propisima koji definiraju uvjete za četiri osnovna tipa izvorišta (izvori podzemnih voda u izdanima intergranularne poroznosti, izvori mineralnih voda, izvori podzemnih voda u krškim izdanima, izvori sa zahvatom površinskih voda).

Članak 94.

(1) Radi što učinkovitije zaštite okoliša odnosno preventivnog djelovanja, neophodno je organizirati i u određenom vremenskom razdoblju, provoditi kontinuirani monitoring kakvoće: zraka, tla i voda.

(2) Ekološki vrijedna i osjetljiva područja potrebno je zaštititi jasno utvrđenim mjerama i njihovom efikasnom provedbom.

(3) Evidentirana područja vrijednih objekata prirode kao i vrijednih dijelova prirode, koji su u statusu prijedloga, potrebno je štititi sukladno pozitivnim zakonskim propisima. Isto tako, potrebno je ažurirati i u cijelosti provesti postupak kategorizacije pri nadležnim tijelima Županije.

(4) Zabranjena je uporaba svih vrsta kancerogenih materijala, uređaja i postrojenja koja emitiraju radioaktivna zračenja štetna po ljudsko zdravlje.

8.2. Postupanje s otpadom

Članak 95.

- (1) Osnovni zadatak planskog upravljanja otpadom na području Grada Široki Brijeg je:
- Uspostavljanje integralnog sustava upravljanja otpadom;
 - Uspostavljanje Gradskog centra za upravljanje otpadom (u daljnjem tekstu: GCUO);
 - Uspostavljanje jedinstvenog informacijskog sustava sa jedinstvenom bazom podataka koji će objediniti protok informacija o svim vrstama, količinama i porijeklu otpada.

Članak 96.

(1) GCUO iz Članka 95. ove Odluke uspostaviti u gospodarskoj zoni „Trn“, gdje će se dovoziti otpad sakupljen sustavom organiziranog sakupljanja miješanog komunalnog otpada, te odvojeno sakupljeni komunalni i neopasni proizvodni otpad.

(2) Uvjeti za lociranje, korištenje i izgradnju GCUO iz stavka (1) ovog Članka su detaljno dati u poglavlju 8.2.3. ovog Plana.

(3) Ostatak otpada nakon sortiranja odvoziti na lokaciju budućeg regionalnog centra za upravljanje otpadom „Uborak“, sjeverno od Mostara, gdje će se obaviti njegovo konačno odlaganje.

Članak 97.

(1) Problem odlaganja opasnog otpada je definiran u poglavlju 8.2.3. ovog Plana, a do donošenja Plana upravljanja otpadom na razini FBiH i BiH postupiti prema Akcijskom planu zaštite okoliša Federalne strategije zaštite okoliša 2008-2018 (AP7), a u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („SN FBiH“, br 33/03, 72/09).

(2) Napraviti stručnu procjenu količina opasnog otpada koji nastaje na području grada Širokog Brijega, uz analizu trenutno raspoloživih kapaciteta za njegovo zbrinjavanje i obradu, te analizu izdanih dozvola za njegovo zbrinjavanje.

Članak 98.

(1) Za rješavanje stanja na postojećim odlagalištima otpada u grada Širokog Brijega, potrebno je poduzeti slijedeće mjere:

- Staviti pod kontrolu sva postojeća nelegalna (divlja) odlagališta otpada radi izbjegavanja nekontroliranog odlaganja opasnog otpada i stvaranja novih odlagališta;
- Sanirati (rekultivirati) područja na kojem su se nalazila nelegalna (divlja) odlagališta otpada;
- Izraditi katastar svih postojećih odlagališta, posebice otpadom zagađenog tla, s prijedlogom mjera za njihovu trajnu sanaciju, prema listi ekoloških prioriteta;
- Sanirati postojeće površine pod neadekvatno odloženim otpadom (opasni i neopasni);
- Uspostaviti sustav odvojenog prikupljanja otpada;
- Povećati ukupni postotak adekvatnog zbrinjavanja otpada (opasni i neopasni).

Članak 99.

(1) Inertni otpad od ruševina, rekonstrukcije i izgradnje novih objekata u što većoj mjeri sortirati na mjestu nastajanja i reciklirati da bi se dobile zamjene za agregatne materijale, što bi očuvalo sirovinne resurse (iz rijeka i pored rijeka, te iz kamenoloma) i budući kapacitet deponija, te odlagati na sljedećim lokalitetima: Knešpolje, Ivanj Draga, te područje Dužica i Buhova, uz uvjet da područje ne može biti poplavljeno, da nije unutar pojasa 100 m od površinskih vodenih tokova, područja ekološkog ili kulturno-povijesnog značenja, unutar 500 m postojećeg ili planiranog stambenog naselja.

(2) Zbrinjavanje neopasnog građevinskog otpada (građevinski materijal iz iskopa i obrađeni građevinski otpad) može se vršiti u napuštenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina (u kojima je prestala eksploatacija) i u kojima se prema prostornim mogućnostima i posebnim propisima mogu osigurati tehnološki i prostorni uvjeti dugoročnog zbrinjavanja, a sve sukladno projektu sanacije i planiranoj namjeni devastiranog područja.

9. MJERE ZAŠTITE LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA

Članak 100.

(1) Svi oblici zaštite i spašavanja moraju se provoditi u skladu s načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih utjecaja prirodnih i drugih nesreća, te u skladu sa preuzetim međunarodnim obvezama i načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz ove oblasti.

(2) Svaka ljudska aktivnost koja može prouzrokovati štetu za život i zdravlje ljudi i štetu na materijalnim dobrima mora se predvidjeti.

Članak 101.

(1) Radi zaštite od elementarnih i prirodnih nepogoda, te ratnih djelovanja, ovim Planom utvrđuju se sljedeće mjere zaštite ljudi i materijalnih dobara:

- procjena opasnosti i stupnja ugroženosti pojedinih dijelova prostora za koji se utvrđuju zaštitne mjere;
- planiranje izgradnje zaštitnih građevina;
- poseban razmještaj građevina od vitalnog značenja;
- razmještaj mreže infrastrukturnih građevina: prometnice, građevine vodoopskrbe i zaštite, objekti energetske izvora i sl.;
- plan alternativnog prometa, vodoopskrbe, elektroopskrbe i sl.;
- razmještaj industrijskih zona i njihovu odvojenost od stambenih cjelina;
- položaj najvažnijih zdravstvenih objekata;
- način i uvjeti za zaštitu stanovništva, kulturno-povijesnih graditeljskih vrijednosti, materijalnih dobara.

(2) Mjere iz stavka (1) moraju se uskladiti sa pozitivnim zakonskim propisima i podzakonskih propisa nadležnih tijela koji se odnose na ovu oblast.

9.1. Mjere zaštite prava osoba sa smanjenim tjelesnim sposobnostima**Članak 102.**

(1) Pri izradi detaljnih planskih dokumenata obvezno je definirati uvjete i mjere svim sudionicima u planiranju, projektiranju i izgradnji građevina javne, poslovne stambene i stambeno-poslovne namjene, te svih drugih površina javne namjene (pristupačnost) za njihovo normalno korištenje osobama umanjnih tjelesnih mogućnosti i u tom smislu obveza je sudionika u svakoj fazi propisati konkretne uvjete ovisno od razine planskih dokumenata koji se izrađuju i donose u skladu s "Uredbom o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe sa umanjnim tjelesnim mogućnostima" ("SN FBiH", br. 48/09).

(2) Uredbom iz stavka (1) ovog Članka su definirani sljedeći obvezni uvjeti pristupačnosti:

- Uvjeti pristupačnosti za savladavanje visinskih razlika;
- Uvjeti pristupačnosti za samostalan život;
- Uvjeti pristupačnosti javnog prijevoza.

(3) Obvezni uvjeti pristupačnosti primjenjuju se odabirom najpovoljnijeg rješenja u odnosu na namjenu i drugo značenje građevine kako bi se osobama umanjnih tjelesnih mogućnosti osiguralo nesmetano kretanje, pristup, boravak i rad u građevinama javne, poslovne, stambene i stambeno-poslovne namjene, te svih drugih površina javne namjene.

9.2. Mjere zaštite od ljudskim djelovanjem izazvanih katastrofa i ratnih djelovanja**Članak 103.**

(1) Na području grada Širokog Brijega ne postoje površine pod minama i minsko-eksplozivnim sredstvima, niti sumnjive i rizične površine koje bi zahtijevale zabranu korištenja za bilo kakvu namjenu.

Članak 104.

(1) Broj i položaj sklonišnih mjesta i opseg zaštite se određuje se prostorno-planskom dokumentacijom nižeg reda, sukladno posebnim propisima.

(2) Sva skloništa osnovne zaštite moraju biti dvonamjenska i mogu se koristiti u mirnodopske svrhe u suglasnosti s tijelom nadležnim za poslove obrane.

(3) Skloništa moraju biti planirana tako da se u slučaju ratnih opasnosti mogu u roku od 24 sata osposobiti za osnovnu namjenu.

9.3. Mjere zaštite od prirodnih nepogoda

Članak 105.

- (1) Zabranjena je svaka izgradnja na nestabilnim terenima dok se tehničkim ekspertizama ne dokaže kako je sigurna gradnja moguća na takvom zemljištu.
- (2) Zabranjena je sva izgradnja na kontaminiranim zemljištima.

Članak 106.

- (1) Obvezno je planirati odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja ljudi iz objekata u slučaju nužde. Kod tretiranja svake zaokružene cjeline moraju biti isplanirane i realizirane mjere zaštite od potresa, poplava, klizanja zemljišta, požara, ratnih razaranja, sabotaze, udara groma, od elektroinstalacija visokog i niskog napona, prometa, itd.
- (2) Na području koje je proglašeno erozivnim ne mogu se graditi trajni objekti niti mijenjati katastarske kulture zemljišta, bez prethodno poduzetih odgovarajućih zaštitnih mjera i radova.

9.4. Mjere zaštite od poplava**Članak 107.**

- (1) Prilikom lociranja i projektiranja građevina unutar i izvan građevinskih zemljišta potrebno je voditi računa o lokacijama povremenih i stalnih bujičnih vodotoka.
- (2) U dijelovima građevinskih zemljišta gdje je prisutna opasnost od bujičnih poplava moraju se graditi građevine od čvrstog materijala na način da dio građevine ostane nepoplavljen i neoštećen.
- (3) Izgradnjom i uređenjem građevinskih zemljišta i komunalne infrastrukture potrebno je postojeće bujične kanale inkorporirati u sustav odvodnih kolektora oborinskih voda s izgrađenih područja te površinskih voda s ostalih dijelova slivnog područja.
- (4) Pri projektiranju i gradnji kanalizacijske mreže u naseljima treba uzeti u obzir karakteristične oborinske prilike kao i maksimalne intenzitete kiše u kratkim vremenskim razdobljima, kako bi se kanalizacijska mreža dimenzionirala sukladno takvim uvjetima.

9.5. Mjere zaštite od požara**Članak 108.**

- (1) Na području grada Širokog Brijega, opasnosti od požara su najviše izložena:
 - suha šumska zemljišta na nepristupačnim predjelima kojima dominira šikara i degradirano sitno raslinje,
 - gospodarske zone sa industrijskim postrojenjima, objektima i zapaljivim materijalima,
 - stara naselja ili dijelovi naselja u kojima je prisutna zgusnuta izgradnja te stare zgrade međusobno povezane krovovima.

Članak 109.

- (1) Unutar građevinskih zemljišta, pri projektiranju novih i rekonstrukciji postojećih građevina potrebno je posebno voditi računa o slijedećim aspektima protupožarne zaštite:
 - mogućnosti evakuacije i spašavanja ljudi i imovine,
 - sigurnosnim udaljenostima između građevina, te požarnom odjeljivanju građevina gdje takve udaljenosti nije moguće ostvariti,
 - osiguranju pristupa i operativnih površina za vatrogasna vozila,
 - osiguranju hidrantske mreže ili drugih izvora za gašenje požara, uzimajući u obzir postojeće i planirane zgrade, te njihova požarna opterećenja i zauzetost osobama.
 - zoniranjem potencijalno opasnih građevina i sklopova, njihovim izdvajanjem i osiguravanjem zaštitnih pojasa.
- (2) Mjere zaštite od požara svih planiranih građevina potrebno je projektirati u skladu sa svim pozitivnim zakonskim propisima i pravilima struke.
- (3) Elemente svih građevinskih konstrukcija i materijala potrebno je projektirati i izvesti u skladu s važećim protupožarnim normama, odnosno priznatim pravilima tehničke prakse prema kojima se građevine projektiraju. Za ugrađene materijale pribaviti isprave od ovlaštene pravne osobe o požarnim karakteristikama.
- (4) Dvojne zgrade i zgrade u nizu moraju međusobno biti odvojene požarnim zidovima vatrootpornosti najmanje od 90 minuta. U slučaju da zgrada ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta), požarni zid mora nadvisivati krov zgrade

najmanje 0,5 m, ili završavati dvostranom konzolom iste vatrootpornosti duljine najmanje 1 m ispod krova krovništa.

Članak 110.

(1) Izvan građevinskih zemljišta, zaštitu od požara potrebno je provoditi u prvome redu zoniranjem, to jest izdvajanjem i osiguranjem zaštitnih pojasa, prolazima dovoljne širine i na optimalnim razmacima, gradnjom pristupnih putova za vatrogasne ekipe i jedinice civilne zaštite te osiguranjem dostatnih količina vode za gašenje požara.

Članak 111.

(1) Zaštitu od požara potrebno je dodatno razraditi kroz prostorno-plansku dokumentaciju nižeg reda, te kroz projektnu dokumentaciju pojedinih objekata.

9.6. Mjere zaštite od potresa

Članak 112.

(1) U cilju što efikasnije zaštite od potresa moraju se trajno provoditi preventivne, a u slučaju udara i operativne mjere zaštite.

(2) Preventivne mjere zaštite obuhvaćaju mjere, radnje i postupke za sprječavanje, odnosno ublažavanje posljedica potresa, kao što su:

- utvrđivanje seizmičkih karakteristika na području grada Širokog Brijega, kao podloge za provođenje propisa o gradnji objekata otpornih na potrese,
- striktno pridržavanje važećih propisa i pravila struke u oblasti planiranja i izgradnje objekata otpornih na potres procijenjene jačine,
- pri izgradnji dijelova naselja potrebno je planirati i realizirati ugradbene mjere zaštite, a naročito otpornost i elastičnost konstrukcija,
- sanacijom je potrebno povećati otpornost starijih i dotrajalih objekata, naročito u starim jezgrama naselja,
- pratiti pojave i posljedice potresa kod nas i u svijetu i o tome vršiti što potpunije informiranje čime se održava trajni interes za oblast zaštite od potresa.

(2) Protupotresno projektiranje građevina kao i građenje treba provoditi sukladno svim postojećim i važećim tehničkim propisima i pravilima struke, te postojećim seizmičkim kartama.

(3) Projektiranje, građenje i rekonstrukcija građevina u kojima se očekuje kontinuiran boravak većeg broja ljudi (veće stambene građevine, poslovne i ugostiteljsko-turističke građevine) mora se provoditi tako da iste budu otporne na potres procijenjene jačine.

10. MJERE PROVEDBE

Članak 113.

(1) Plan pokriva cijeli teritorij grada Širokog Brijega sa općim pokazateljima i opredjeljenjima. Za operativno provođenje Plana potrebno je kontinuirano poticati koordinirani rad tijela svih razina nadležnosti u svrhu ostvarivanja zacrtanih ciljeva. Nužno je sprovesti slijedeće konkretne stavke:

- Obaviti inventarizaciju raspoložive prostorno-planske dokumentacije svih razina izrade i donošenja, u tom postupku obaviti selekciju i usklađivanje svih do sada donesenih dokumenata prostornog uređenja,
- Isključiti iz daljnje upotrebe akte i dokumente kojima su istekli rokovi važnosti kao i sve planske dokumente koji su u neskladu sa ovim Planom,
- Osigurati izradu detaljnije prostorno-planske dokumentacije nižeg reda propisane ovim Planom.

Članak 114.

(1) Izgradnja naselja i građevina načelno može se odobriti samo unutar građevinskih zemljišta, osim u slučajevima propisanim ovom Odlukom.

(2) Izgradnja objekata i drugi zahvati u prostoru iz prethodnog stavka ne mogu se odobriti na zemljištima koja su ovim Planom i drugim pozitivnim zakonskim propisima utvrđena kao zaštićena područja, zaštitni pojasevi i zaštitne zone.

(3) Sva se izgradnja odobrava u skladu sa smjernicama ovog Plana, dokumentima prostornog uređenja i svim pozitivnim zakonskim propisima iz oblasti prostornog uređenja i gradnje.

(4) Ostali uvjeti za izgradnju i korištenje prostora bit će utvrđeni kroz izradu i donošenje prostorno-planske dokumentacije nižeg reda.

Članak 115.

- (1) Provođenje Plana osigurava se kroz obvezu izrade prostorno-planske dokumentacije nižeg reda.
- (2) Za urbano područje centra grada Širokog Brijega donijet će novi urbanistički plan, nakon isteka roka postojećeg urbanističkog plana, kojim će se dalje odrediti prostorni razvoj, detaljna namjena površina i razmještaj djelatnosti u prostoru, uvjeti građenja i oblikovanja dijelova naselja, razmještaj postojeće i planirane javne i komunalne infrastrukture, uređenje javnih, zelenih i rekreacijskih površina, zahvate u prostoru i mjere zaštite od prirodnih i drugih nesreća.
- (3) Za gospodarske i druge izdvojene zone grada Širokog Brijega donijet će detaljni plan ili iznimno plan parcelacije kojim će se odrediti osnovna podjela zone, razmještaj infrastrukturnih objekata, uvjete uređenja i korištenja površina i građevina, te mjere zaštite okoliša.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 116.**

- (1) Prostorni plan je javni dokument i kao takav je dostupan svim zainteresiranim. Isti se koristi i provodi kroz nadležna županijska i gradska tijela. U potpunom sadržaju stavlja se na raspolaganje nadležnom županijskom ministarstvu i nadležnom gradskom tijelu.

Članak 117.

- (1) Važeća prostorno-planska dokumentacija nižeg reda kojom je reguliran prostorni razvoj na području Grada zadržava se na snazi, te se usklađuje s odredbama ove Odluke.

Članak 118.

- (1) Ova Odluka stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku Grada Širokog Brijega“.

BOSNA I HERCEGOVINA
 FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
 ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
 GRAD ŠIROKI BRIJEG
 - GRADSKO VIJEĆE -

Broj : _____

Široki Brijeg, _____ 2017. godine

PREDSJEDNIK:

Vinko Topić